

Критеријуми оцењивања из предмета Биологија (5. разред)

У настави оријентисаној ка достизању исхода прате се и вреднују процес наставе и учења, постигнућа ученика (продукти учења) и сопствени рад. Наставник треба континуирано да прати напредак ученика, који се огледа у начину на који ученици партиципирају, како прикупљају податке, како аргументују, евалуирају, документују итд.

Да би вредновање било објективно и у функцији учења, потребно је ускладити нивое исхода и начине оцењивања,

Ниво исхода	Одговарајући начин оцењивања
Памћење (навести, препознати, идентификовати...)	Објективни тестови са допуњавањем кратких одговора, задаци са означавањем, задаци вишеструког избора, спаривање појмова.
Разумевање (навести пример, упоредити, објаснити, препричати...)	Дискусија на часу, мапе појмова, проблемски задаци, есеји.
Примена (употребити, спровести, демонстрирати...)	Лабораторијске вежбе, проблемски задаци, симулације.
Анализирање (систематизовати, приписати, разликовати...)	Дебате, истраживачки радови, есеји, студије случаја, решавање проблема.
Евалуирање (проценити, критиковати, проверити...)	Дневници рада ученика, студије случаја, критички прикази, проблемски задаци.
Креирање (поставити хипотезу, конструисати, планирати...)	Експерименти, истраживачки пројекти.

као и оцењивање са његовом сврхом:

Сврха оцењивања	Могућа средства оцењивања
Оцењивање наученог (сумативно)	Тестови, извештаји, пројекти, усмено испитивање, есеји.
Оцењивање за учење (формативно)	Посматрање, контролне вежбе, дневници рада ученика, самоевалуација, вршњачко оцењивање, практичне вежбе.

За сумативно оцењивање знања и вештина научног истраживања ученици би требало да решавају задатке који садрже неке аспекте истраживачког рада, да садрже новине тако да ученици могу да примене стечена знања и вештине, а не само да се присете информација и процедура које су запамтили, да садрже захтеве за предвиђањем,

планирањем, реализацијом неког истраживања и интерпретацијом задатих података. У вредновању научног, поред усменог испитивања, најчешће се користе тестови знања.

У формативном вредновању наставник би требало да промовише групни дијалог, користи

питања да би генерисао податке из ђачких идеја, али и да помогне развој ђачких идеја, даје ученицима повратне информације, а повратне информације добијене од ученика користи да прилагоди подучавање, охрабрује ученике да оцењују квалитет свог рада. Избор инструмента за формативно вредновање зависи од врсте активности која се вреднује. Када је у питању нпр. практичан рад (тимски рад, пројектна настава, теренска настава и слично), може се применити чек листа у којој су приказани нивои постигнућа ученика са показатељима испуњености, а наставник треба да означи показатељ који одговара понашању ученика.

У процесу оцењивања добро је користити портфолио (збирка докумената и евиденција о

процесу и продукцима рада ученика, уз коментаре и препоруке) као извор података и показатеља о напредовању ученика. Предности коришћења портфолија су вишеструке: омогућава континуирано и систематско праћење напредовања, подстиче развој ученика, представља увид у праћење различитих аспеката учења и развоја, представља подршку у оспособљавању ученика за самопроцену, пружа прецизнији и поузданији увид у различите области постигнућа (јаке и слабе стране) ученика.

Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење. Ако наставник са ученицима договори показатеље на основу којих сви могу да прате напредак у учењу, а који су у складу са *Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању*, ученици се уче да размишљају о квалитету свог рада и о томе шта треба да предузму да би свој рад унапредили. Оцењивање тако постаје инструмент за напредовање у учењу. На основу резултата праћења и вредновања, заједно са ученицима треба планирати процес учења и бирати погодне стратегије учења.

Важно је да наставник континуирано прати и вреднује, осим постигнућа ученика и процес наставе и учења, себе и сопствени рад. Све што се покаже добрим и корисним наставник ће користити и даље у својој наставној пракси, а све што се покаже као недовољно ефикасно требало би унапредити.

Критеријуми оцењивања дефинисани су у складу са Законом о основама система образовања и васпитања и Правилником о оцењивању у основној школи и односе се на:

У складу са *Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању* за предмет биологија сачињени су критеријуми оцењивања и вредновања постигнућа ученика. Оцењивање (формативно и сумативно) ученика одвија се **континуирано** током трајања школске године.

Ученик у току школске године може добити оцене на основу:

- писмене провере знања (контролни задаци, тестови)

- усмене провере знања,
- активности на часу,
- израде практичних радова,
- израде презентација, паноа, реферата,
- писања есеја на задату тему,
- петнаестоминутне (кратке) писмене провере знања,
- активности везане за припреме и учешће на такмичењима и школским манифестацијама (фестивалима),
- повезивања теоријских знања са практичним радом и свакодневним животом.

Активност, ангажованост и постигнути ниво знања ученика вреднују се на сваком часу.

Ученик који потпуно самостално остварује циљеве и задатке основног и средњег нивоа, као и захтеве напредног нивоа при чему је врло мотивисан у свом раду оцењује се оценом **одличан (5)**.

Ученик који самостално савладава захтеве основног и средњег нивоа, као и део захтева напредног нивоа и мотивисан је у свом раду оцењује се оценом **врло добар (4)**.

Ученик који самостално савладава захтеве основног нивоа, као и већи део задатака средњег нивоа и просечно је ангажован у свом раду оцењује се оценом **добар (3)**.

Ученик који тек уз помоћ наставника савладава захтеве основног нивоа и просечно је ангажован и мотивисан у свом раду оцењује се оценом **довољан (2)**.

Ученик који ни уз помоћ наставника не савладава захтеве основног нивоа и није ангажован и мотивисан у свом раду оцењује се оценом **недовољан (1)**.

Писмене провере знања:

Писмене провере дуже од 30 минута (контролни задаци и тестови знања) служе за проверу савладаности садржаја тематске целине. Уколико на писменој провери утврди да је ученик на било који начин и у било којој мери преписао (плагирао) туђ рад, наставник је дужан да укаже на изворе одакле је рад преписан. Задатак се може сматрати преписаним иако наставник није утврдио да се преписивање десило употребом недозвољених средстава уколико наставник нађе два (или више) иста задатка код различитих ученика, како садржински или по сличним грешкама, сматраће се да ученици нису написали задатак без обзира ко је од кога преписао и задатак се за те ученике понавља након чега се формира коначна оцена из писмене провере.

Све писане провере знања треба писати хемијском оловком, писаним словима, читко и уредно.

Оцена је јавна и саопштава се ученику одмах по добијању, са образложењем. Образложење оцене садржи препоруку које активности ученик треба да предузме у даљем раду.

Бројчани критеријум који важи за тестове или за друге врсте бодовних задатака:

85% - 100% = 5

67 – 84 % = 4

49% - 66% = 3

31% - 48% = 2

0 – 30 % = 1

Ученицима којима недостаје **један поен** за вишу оцену, пружиће се могућност да добију вишу оцену након додатне процене рада од стране наставника, а у договору са учеником и то једном у току другог полугодишта текуће школске године из разлога што процена тежине задатака може бити флексибилна, чиме би се ученици мотивсали да успешније раде.

Усмене провере знања

Оцењивање се врши континуирано, на сваком часу. Ученици чије знање наставник проверава на часу усменим путем бирају се методом случајног одабира, према жељама ученика да тог дана одговарају усменим путем, или у договору са наставником.

Учеников успех на усменим проверама знања вреднује се на следећи начин, а у складу са

Правилником о оцењивању у основној школи:

Одличан (5)

Ученик на постављена питања одговара самостално, и показује висок ниво познавања градива,

одговара на потпитања наставника без помоћи наставника и самостално повезује знања уводећи и појмове и појаве које се тичу других предмета, или на начин који показује висок степен развијености међупредметних компетенција. Успешно решава задатке на свим нивоима постигнућа (почев од препознавања градива до примене наученог на новим примерима). Успешно актуализује своја знања и повезује их са стварним примерима из живота.

Врлодобар (4)

Ученик самостално одговара на питања, уз минималну помоћ и погрешке, добро познаје појмове

који се тичу градива, не лута по теми постављаног питања, самостално одговара на потпитања која даје наставник, или уз малу помоћ наставника. Успешно решава задатке на свим нивоима постигнућа, уз малу помоћ наставника.

Добар (3)

Ученик познаје градиво, уме да препозна појмове који се тичу градива и да их репродукује, уз

помоћ наставника уме да одговори на потпитања, али често греша. Не открива узрочно-последичне везе и не може самостално закључивати о њима. Одговара на питања основног нивоа и задатке које је наставник већ давао на часу. Показује занимање и труди се, упркос свему.

Довољан (2)

Ученик може набројати, именовати или уз помоћ наставника дефинисати само основне појмове,

стално га треба подсећати и усмеравати у одговорима наводити на тачна решења и уз помоћ наставника је у стању да реши задатке основног нивоа. Отежано повезује дате чињенице и често грешу у примени знања.

Недовољан (1)

Ученик није савладао основне појмове које садржи тема коју одговара, не показује интересовање да уз помоћ наставника пронађе одговоре, на постављена питања одговара са „не знам“ и „дајте ми један“, не жели усмено да одговара кад на њега дође ред или када га наставник позове да одговара.

Писане провере постигнућа до 15 минута

Петнаестоминутним проверама се сматрају провере које трају до **15** минута (кратке провере) и није их потребно најављивати. Кратка провера знања је свака провера краћа од 15 минута (нпр. петоминутна,... десетоминутна...). На краткој провери знања најчешће се налазе задаци основног и евенутално средњег нивоа постигнућа. Задаци се односе на актуелно градиво, најчешће оно што се радило претходних часова. С обзиром на то да су наставне области из биологије различите по садржају и тежини, наставник ће веће области поделити у мање целине **пре кратке писане провере знања**. Кратке писмене провере знања могу се најавити и реализовати у договору са ученицима (када су ученици најмање оптерећени). Петнаестоминутне провере садрже најчешће 10-15 питања где доминирају питања типа: тачно-нетачно, заокружи тачан одговор, повежи појмове и допуни реченицу (једном или две речи). Кратке писане провере у трајању 5-10 минута могу да садрже 3-5 питања или више (највише седам) која захтевају врло кратак одговор. Свако питање носи по један бод, а са начином вредновања ученици су увек унапред упознати. провере оцена се уноси у педагошку свеску након увида ученика у свој тест и образложења оцено.

Оцена са писмених провера до 15 минута може се узети у обзир при закључивању оцено.

Формативно оцењивање

На основу података прикупљених формативним оцењивањем могу се извести оцено које се уносе у електронски дневник. Под подацима се подразумевају подаци о знањима, вештинама, ангажовању, самосталности и одговорности према раду, а у складу са школским програмом предмета. Сумативна оцена уносиће се након пет формативних оцена убележених у педагошку евиденцију наставника и електронски дневник, по следећем правилу:

Домаћи задаци и посебни (индивидуални) задаци:

- Наставник води евиденцију о домаћим задацима и индивидуалним задацима које је дао ученику.
- Домаћи задаци (истраживачки задаци, есеји...) читају се на часу, коментаришу и могу се вредновати, оцена се уноси у педагошку свеску и есДневник.
- Пет написаних домаћих задатка (пет плусева/зелених „смајлија“) вреднују се оценом одличан (5) која се уноси у педагошку и у есДневник.

- Пет ненаписаних домаћих задатака (пет минуса/црвених „смајлија“) вреднују се оценом недовољан (1) која се уноси у педагошку свеску наставника што подразумева и уношење оцене недовољан (1) у есДневник.
- Уколико ученик није понео домаћи задатак на час (није донео свеску, радну свеску, презентацију, плакат, пано или нешто друго), сматра се да га није урадио.
- Уколико наставник утврди да је домаћи задатак половично урађен добија +/- (наранџасти „смајли“).
- Уколико ученик покаже на следећем часу уредно написан домаћи задатак, наставник то бележи у своју педагошку свеску. Минус (црвени „смајли“) може бити поправљен **искључиво на следећем часу** на наранџасти „смајли“ наиницијативу ученика у супротном, минус, остаје.
- Уколико ученик нема потребна средства за рад (свеска, уџбеник), сматра се да није у стању да одговори на захтеве са часа и поступак је исти као у горенаведеној ситуацији (пет минуса).

зелени „смајли“	1 поен
наранџасти *	0,5 поена
црвени	0 поена
0-1	1
1,5-2	2
2,5-3	3
3,5-4	4
4,5-5	5

* поени изражени у „смајлијима“

Рад у групи:

Оцена за рад у групи иста је за све ученике у групи, осим уколико наставник није донео посебан поступак вредновања групног рада, и пише се у педагошкој свесци. Знање стечено групним радом проверава се индивидуално.

Праћење и вредновање постигнућа ученика

<p>Предмет: Биологија Разред: 5 Предметни наставник: Даница Пушковић</p>				
<p>Формативно оцењивање – редовно праћење ученичких постигнућа</p>				
<p>Самосталан рад ученика (активност на часу)</p>	<p>Самосталан рад на часу и презентовање урађених задатака: - решавање задатака у уџбенику, свесци, радној свесци, радном листићу; - усмено излагање; - увидом у рад/свеску ученика; - одговори на постављена питања - израда цртежа и мапа ума За сваки презентован задатак и тачан усмени одговор ученик добија +/- зелени „смајли“ у педагошку свеску*.</p>	5 плусева	Одличан (5)	<p>Оцена се уписује у Дневник рада у виду оцене из активности уз сагласност ученика када постигне одговарајући број плусева или на крају класификационог периода.</p>
		4 плуса	Врло добар (4)	
3 плуса	Добар (3)			
2 плуса	Довољан (2)			
	<p>Уколико ученик: - не решава задатке у уџбенику, радној свесци, свесци, радном листићу, - не записује оно што је на табли или што наставник истакне на часу Наставник ће неактивност ученика забелешком констатовати у Педагошкој свесци наставника (минус/црвени „смајли“). *</p>	<p>Уколико наставник 3 пута забележи овакав начин рада у Педагошкој свесци у току класификационог периода, опомиње ученика усмено и уноси писмену забелешку у дневник рада у делу Активност ученика. Ако ученик не одради све што је претходно пропустио и прикаже на следећем часу, наставник у Дневник рада уписује оцену недовољан (1) из активности уз образложење.</p>		
<p>Домаћи задатак</p>	<p>Наставник проверава реализацију домаћег задатка: - увидом у свеску, радну свеску;</p>	5 плусева	Одличан (5)	<p>Оцена се уписује у Дневник рада у виду оцене из домаћег задатка уз сагласност ученика када</p>

<p>- прегледањем решених домаћих задатака у свесци, радној свесци и њихова решења;</p> <p>- усменим излагањем ученика Ученици се могу јавити као добровољци да им се прегледа домаћи. Такође, наставник може свима прегледати домаће одједном или прозивати ученике да презентују решења домаћег задатка и тако вредновати рад ученика.¹ За сваки тачно урађен домаћи задатак, ученик добија +. Уколико је ученик урадио домаћи, а није дао тачна решења, добија шансу да га исправи уз помоћ наставника.</p>	4 плуса	Врло добар (4)	постигне одговарајући број плусева или на крају класификационог периода.
	3 плуса	Добар (3)	
	2 плуса	Довољан (2)	
Уколико ученик не уради домаћи задатак, наставник ће то забелешком констатовати у Педагошкој свесци наставника.	Уколико наставник 3 пута забележи овакав начин рада у Педагошкој свесци у току класификационог периода, опомиње ученика усмено и писмено у дневнику рада . Ако ученик не одради све претходне домаће задатке и не прикаже на наредном часу, наставник у Дневник рада уписује оцену недовољан (1) из реализације домаћег задатка уз образложење.		

Сумативно оцењивање

Усмени одговор	Ученик ће у току школске године имати минимум две оцене из усменог одговора, минимум једну у првом полугодишту и минимум једну у другом. Целочасовну проверу знања усменим путем наставник најављује	Оцену одличан (5) добија ученик који: - у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама - самостално изводи закључке који се заснивају на подацима - показује изузетну самосталност у раду и висок степен активности и ангажовања - лако логички повезује чињенице и појмове
		Оцену врлодобар (4) добија ученик који:

	<p>усмено на претходном часу. Наставник прозива добровољце или прозива ученике насумичним одабиром помоћу опције Именик у Дневнику рада.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове - решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује - показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања - самостално изводи закључке који се заснивају на подацима
	<p>Појединачно ученик може бити прозван да одговара усмено на часу уколико није оцењен из одређене области, без претходне најаве, или му недостаје оцена из усменог одговарања.</p>	<p>Оцену добар (3) добија ученик који:</p> <ul style="list-style-type: none"> - у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама - већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме - показује делимични степен активности и ангажовања - у довољној мери критички расуђује
	<p>С обзиром на то да су наставне области из биологије различите по садржају и тежини, наставник ће веће области поделити у мање целине у договору са ученицима пре усменог испитивања.</p>	<p>Оцену довољан (2) добија ученик који:</p> <ul style="list-style-type: none"> - понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује - у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима - знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену - показује мањи степен активности и ангажовања
		<p>Оцену недовољан (1) добија ученик који:</p> <ul style="list-style-type: none"> - критички не расуђује; - не изводи закључке који се заснивају на подацима; - знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене; - не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање.

Писане провере знања (контролни задаци)	<p>Ученици и родитељи ће на почетку школске године добити распоред писаних провера који ће бити истакнут на сајту школе и на огласној табли.</p> <p>Наставник задржава право да коригује термин писмене провере услед реалних околности (промена у Календару рада, обустава наставе, болест...) у складу са Правилником и о томе благовремено обавести ученике.</p> <p>Наставник ће најкасније 5 дана пре писане провере подсетити ученике о термину одржавања писмене провере и одрадити припрему.</p> <p>Оцена из писане провере знања се уписује у Дневник рада најкасније осам радних дана након одржане провере.</p> <p>Уколико ученик није радио писану проверу знања наставник се договара о датуму израде писаног рада из исте области.</p> <p>Наставник задржава право да зада задатаке који нису идентични као претходни које су остали ученици већ радили. Уколико ученик не поштује договор о изради писаног рада, наставник има право да га пита усмено или писмено и то без додатне најаве и оцену одмах уписује у Дневник рада.</p>	<p>Скала оцењивања може мало да одступи (у корист ученика) од наведених процената као последица заокругљивања бодова.</p>	
	85 – 100 %	Одличан (5)	
	67 – 84 %	Врлодобар (4)	
	49 – 66 %	Добар (3)	
	31 – 48 %	Довољан (2)	
	0 – 30 %	Недовољан (1)	
	<p>Постоји могућност корекције термина одржавања писане провере знања на писани захтев председника одељења уз образложење или њиховог разредног старешине, али благовремено, уколико се може реално остварити увидом у распореду писаних провера, а у складу са Правилником о оцењивању и то је могуће урадити само једанпут у току школске године.</p>		

<p>Писане провере постигнућа до 15 минута</p>	<p>Петнаестоминутним проверама се сматрају провере које трају до 15 минута (кратке провере). Кратка провера знања је свака провера краћа од 15 минута (нпр. петоминутна, ... десетоминутна...).</p> <p>На краткој провери знања најчешће се налазе задаци основног и евенутално средњег нивоа постигнућа. Задаци се односе на актуелно градиво, најчешће оно што се радило претходних часова.</p> <p>С обзиром на то да су наставне области из биологије различите по садржају и тежини, наставник ће веће области поделити у мање целине пре кратке писане провере знања.</p> <p>Кратке провере првенствено служе да наставник лакше прати напредак ученика и ниво савладаности дате области, као и да се кроз те провере ученици континуираним радом боље припреме за редовне писане провере знања.</p>	<p>Ове провере се НЕ најављују и бодове из тих провера ће наставник уписивати у Педагошку свеску наставника.</p>
--	---	---

<p>Реферати / презентације</p>	<p>Ученик ће у току школске године имати прилику да једанпут уради презентацију из понуђене области на одређену тему. Наставник ученику даје усмене и писане инструкције (упутство) путем мејла, Гугл учионице или у штампаном облику у вези са темом презентације, садржају, начину рада и презентовања реферата.</p>	<p>Оцену одличан (5) добија ученик који самостално, без читања и освртања на белешке презентује рад, речито и добро образложено, који је испоштовао апсолутно све ставке из добијеног успуства, разумео градиво, додао у рад занимљивости за дату тему које нису наведене у уџбенику и тачно одговорио на сва питања наставника,</p>
---------------------------------------	---	--

	<p>Дигиталне презентације се израђују у програму Павер Поинт на основу садржаја и текста у уџбенику за договорену тему, без анимација, фајл се именује називом теме која се обрађује и додавањем иницијала имена и разреда ученика, Радови се шаљу на школски мејл наставника најкасније 24 сата пре презентовања на преглед ради евентуалне корекције у циљу квалитетнијег рада и добијања боље оцене.</p> <p>Ученици су дужни да поштују упутство и договорене термине за презентовање рада.</p> <p>Ученик/ученици усмено реферишу свој рад на часу пред наставником и другим ученицима.</p> <p>Уколико ученик без оправданог разлога не уради презентацију по претходном договору, губи право да се јави за наредну презентацију.</p> <p>Поједине теме ученици могу урадити у пару у договору са наставником.</p>	<p>Оцену врлодобар (4) добија ученик који самостално уз повремено читање презентује рад, који је испоштовао све из добијеног упутства, разумео градиво и тачно одговорио на већину питања наставника.</p>
		<p>Оцену добар (3) добија ученик који течно чита са унапред припремљеног материјала, који је испоштовао већину ставки из добијеног упутства и тачно одговоре на поједина питања наставника.</p>
		<p>Оцену довољан (2) добија ученик који не чита течно са унапред припремљеног материјала, који је делимично испоштовао ставке из добијеног упутства и не зна одговаре на питања наставника.</p>
		<p>Оцену недовољан (1) добија ученик који није урадио презентацију без оправданог разлога, а о томе није благовремено обавестио наставника.</p>
		<p>Оцена се уписује у Дневник рада уз образложење.</p>

Истраживачки рад	<p>Ученик ће у току школске године имати прилику да најмање једанпут уради истраживачки рад (самостално, у пару или у групи) и презентује резултате рада из понуђене области на одређену тему.</p> <p>Наставник ученику даје усмене и писане инструкције (упутство) путем мејла, Гугл учионице или у штампаном облику, у вези са темом</p>	<p>Оцену одличан (5) добија ученик који самостално, без читања и освртања на белешке презентује рад, речито и добро образложе градиво, који је испоштовао апсолутно све ставке из добијеног упутства и одговорио тачно на питања (85-100%) и додао у рад занимљивости за дату тему.</p>
		<p>Оцену врлодобар (4) добија ученик који самостално уз повремено читање презентује рад, који је испоштовао све из добијеног упутства и одговорио тачно на већину питања (67-84%).</p>

	<p>презентације, садржају, начину рада и презентовања.</p> <p>Ученик је дужан да поштује упутство и договорене термине за презентовање рада.</p>	<p>Оцену добар (3) добија ученик који течно чита са унапред припремљеног материјала, испоштовао је већину ставки из добијеног упутства и одговорио на део питања (49-66%).</p>
	<p>Ученик предаје наставнику резултате рада у писаној форми (у свесци, радном листу, плакату, презентацији и др.) на преглед пре презентовања.</p>	<p>Оцену довољан (2) добија ученик који чита са унапред припремљеног материјала, делимично је испоштовао ставке из добијеног упутства и одговорио на мањи део питања (31-48%).</p>
	<p>Уколико ученик из оправданог разлога не уради по претходном договору, а благовремено не обавести наставника губи право на израду рада.</p>	<p>Оцену недовољан (1) добија ученик који није урадио задатак без оправданог разлога, а о томе није благовремено обавестио наставника.</p>
		<p>Оцена се уписује у Дневник рада уз образложење.</p>

Практичан рад	<p>Ученик ће у току школске године имати прилику да једанпут самостално у пару или групи уради практичан рад (нпр. хербаријум и други вид практичног рада) у договору са наставником и да презентује резултате свог рада у одељењу.</p> <p>Наставник ученику даје усмене и писане инструкције (упутство) путем мејла, Гугл учионице или у штампаном облику, у вези са садржајем хербаријума (списак обавезних врста), начином израде и усменог презентовања.</p> <p>Ученик је дужан да поштује упутство и договорене</p>	<p>Оцену одличан (5) добија ученик који је испоштовао апсолутно све ставке из добијеног упутства, који је додао тачне латинске називе за биљке, као и биљке ван задатог списка обавезних врста, самостално, без читања, препознаје биљке и одговора тачно на питања (85-100%),</p>
		<p>Оцену врлодобар (4) добија ученик који самостално уз повремено читање препознаје биљке, који је испоштовао све из добијеног упутства и одговорио тачно на већину питања (67-84%).</p>
		<p>Оцену добар (3) добија ученик који течно чита са унапред припремљеног хербаријума, испоштовао је већину ставки из добијеног упутства и одговорио на део питања (49-66%).</p>
		<p>Оцену довољан (2) добија ученик који чита са унапред припремљеног хербаријума, који је делимично испоштовао ставке из добијеног упутства и одговорио на мањи део питања (31-48%).</p>
		<p>Оцену недовољан (1) добија ученик који није урадио хербар без оправданог разлога, а о томе није благовремено обавестио наставника.</p>

	<p>термине за израду и презентовање рада. Ученик приказује наставнику резултате рада и одговара на постављена питања увези са израђеним хербаријумом.</p> <p>Уколико ученик из оправданог разлога не изради и не презентује резултате практичног рада у задатом року даје му се прилика да то уради само на наредном часу.</p>	<p>Оцена се уписује у Дневник рада уз образложење.</p>
--	---	---

Циљ: Циљ учења биологије је да ученик изучавањем живих бића у интеракцији са животном средином развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.

НАСТАВНА ТЕМА	КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА			
<p>1.</p> <p>Порекло и разноврсност живота</p>	ДОВОЉАН (2)	ДОБАР (3)	ВРЛО ДОБАР (4)	ОДЛИЧАН (5)
	<p>наводи шта је биологија.</p> <p>-Објасни како се истражује природа.</p> <p>-дефинише шта је ћелија и какве по облику могу бити.</p> <p>- препознаје на слици делове ћелије</p> <p>-описује организацију живих бића од ћелије до организма.</p> <p>- објашњава шта је аутотрофна, а шта хетеротрофна исхрана.</p> <p>-наводи да је променљивост одлика свих живих бића.</p> <p>-објашњава значај биолошке разноврсности за живи свет.</p> <p>- познаје основну организацију органа у којима се одвијају различити животни процеси</p> <p>- препознаје на примерима како жива бића дишу.</p> <p>- објашњава појам и значај излучивања штетних материја.</p> <p>- наводи зашто се жива бића крећу.</p> <p>- објашњава појам дражи и надражљивости.</p> <p>- описује разлику између полног и бесполог размножавања.</p> <p>-дефинише разлику између раста и развића.</p> <p>-дефинише шта је стабилна унутрашња равнотежа.</p> <p>-разликује животне циклусе код изабраних представника.</p>	<p>- описује чиме се бави биологија.</p> <p>-наводи научне методе током извођења огледа као и лабораторијски прибор.</p> <p>-описује зашто је храна потребна живим бићима.</p> <p>- повезује делове ћелије са њиховом улогом</p> <p>- самостално употреби лабораторијски прибор приликом извођења огледа.</p> <p>-уочава разлике између праисторијског и данашњег човека.</p> <p>-групише жива бића према њиховим сличностима или разликама у одређене групе.</p> <p>- дефинише значај дисања за жива бића.</p> <p>- објасни због чега је важно да организам свакодневно избацује штетне супстанце и вишак воде.</p> <p>- уочава шта утиче на кретање на одабраним примерима.</p> <p>- илуструје везу између дражи и надражљивости на примерима које изабере.</p> <p>дефинише због чега је важно да се жива бића размножавају.</p> <p>- наводи примере нарушавања стабилне унутрашње равнотеже</p>	<p>- уочавају и разликују ћелије по облику под лупом.</p> <p>- наводи научне методе током извођења огледа.</p> <p>- уочава различите нивое сложености организације живих бића на датим примерима.</p> <p>- групише градивне супстанце за развој живог бића.</p> <p>- приказује значајне догађаје из свог живота на временској ленти.</p> <p>- примењује једноставан дихотомни кључ у одређивању врста.</p> <p>- наводи примере једноћелијских и вишећелијских организама из непосредног окружења.</p> <p>- илуструје процес дисања на примеру риба, жаба, инсеката и кишне глисте.</p> <p>- демонстрира улогу излучивања у једноставном огледу.</p> <p>- наводи и повезује начин кретања и тип органа за кретање на одабраним примерима.</p> <p>- уочава разлику између дражи и надражљивости код биљака и животиња.</p> <p>- објашњава разлику између бесполог и полног размножавања.</p> <p>- дефинише појам ларве и лутке код размножавања винске мушице.</p> <p>- самостално изводи огледе.</p>	<p>дефинише на примерима због чега су биолошка знања важна у свакодневном животу.</p> <p>- самостално поставља оглед водећи рачуна о безбедности током рада.</p> <p>- изводи закључак и табеларно представи резултате истраживања</p> <p>-дефинише основна правила приликом извођења огледа.</p> <p>-демонстрира на моделу основне делове бактеријске и животињске ћелије, као и најважније делове.</p> <p>- упоређује храну према саставу градивних супстанци.</p> <p>-демонстрира дисање на моделу плућа, постави оглед и изводи закључак.</p> <p>- анализира шему и попуни табелу са дневним уносом воде.</p> <p>- демонстрира огледима на које дражи реагују поједина жива бића.</p> <p>- резимира какав је значај полног размножавања за природу.</p> <p>- приказује развојне фазе човека временском лентом.</p> <p>- формулише како треба да се реагује правилно када је нарушена унутрашња атмосфера организма.</p> <p>-на основу физичке активности и вредности пулса изведе закључак и табеларно прикаже.</p>

Критеријуми оцењивања за 5. разред

	ДОВОЉАН (2)	ДОБАР (3)	ВРЛО ДОБАР (4)	ОДЛИЧАН (5)
--	-------------	-----------	----------------	-------------

<p>2. Јединство грађе и функција као основа живота</p>	<ul style="list-style-type: none"> - разликује копнену од водене животне средине. - наводи да је прилагођеност основа опстанка живих бића на Земљи. - скицира неки организам у животној средини. - наводи основне карактеристике живота у води и наведе неки пример. - препознаје основе прилагођености спољашње грађе живих бића за живот на копну и нацрта два организма. - препознаје у спољашњој грађи живих бића основне прилагођености за живот под земљом. 	<ul style="list-style-type: none"> - самостално направи и користи једноставне инструменте за мерење одређених параметара у животној средини. - препозна прилагођеност организма условима у животној средини и нацрта. - препозна основне прилагођености организма у грађи за живот у води. - објашњава на одређеном примеру за прилагођеност и распростирање организма животу на копну. - наведе одређену прилагођеност за организме који живе под земљом и нацрта један организам. 	<p>Помоћу једноставних инструмената (који су направили)</p> <p>измери температуру брзину ветра, количину падавина.</p> <p>- илуструје пример за одређену прилагођеност и нацрта у свесци.</p> <p>- дефинише и објашњава на примерима прилагођеност организма за живот у води и нацрта неки организам.</p> <p>- описује, уочава и скицира копнене организме из непосредног окружења.</p> <p>- дефинише и описује различите организме који живе под земљом.</p>	<p>Резултате мерења прикаже табеларно и изведе закључак.</p> <ul style="list-style-type: none"> - упоређује прилагођеност различитих врста организма из непосредног окружења. - анализира, описује водене организме из непосредног окружења и означи њихове карактеристичне особине. - одређује групу копнених организма и означи њихове кључне особине прилагођености (пример птице мрав). - описује кртицу и означи њене главне карактеристике адаптације подземном начину живота - анализира прилагођеност појединих животиња животу под земљом
<p>3. Наслеђивање и еволуција</p>	<p>ДОВОЉАН (2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - наводи наследне особине и особине које су резултат деловања средине на примерима из свакодневног живота. - објашњава разлику између бесполог и полног размножавања. - наводи да полним размножавањем настају потомци који су веома слични родитељима. - објашњава појам разноликости (варијабилности) и наведе примере. - наводи да већа варијабилност пружа већу шансу за остављање потомства, а врсти више могућности за преживљавање. 	<p>ДОБАР (3)</p> <ul style="list-style-type: none"> - приказује на родословном стаблу аслеђивање појединих особина кроз генерацију. - разликује бесполно и полно размножавање и значај размножавања за продужење врсте. - објашњава да варијабилност зависи од различитих комбинација наследног материјала родитеља и утицаја средине. - уочава на примерима зашто је варијабилност организма важна за промене унутар врсте у дужем временском периоду. 	<p>ВРЛО ДОБАР (4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - огледом испита утицај неких фактора средине на поједине особине живих бића. - анализира значај преношења особина са родитеља на потомство. - препознаје примере варијабилности у природи. - прикупља податке о варијабилности организма унутар једне врсте. 	<p>ОДЛИЧАН (5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - резултате мерења представи табеларно и графички. - дефинише појам наследног материјала. - уочава и анализира везу између размножавања и разноликости и објасни кроз примере. - анализира резултате у вези са варијабилношћу - представља податке табеларно и графички и изведе закључке.

	ДОВОЉАН (2)	ДОБАР (3)	ВРЛО ДОБАР (4)	ОДЛИЧАН (5)
--	-------------	-----------	----------------	-------------

<p>4. Живот у екосистему</p>	<ul style="list-style-type: none"> - препознаје и именује одређене врсте (птица) из непосредног окружења. -наводи негативне факторе који утичу на жива бића и животну средину. -објашњава значај заштите и очување природе. -учествује у пројекту очувања природе у свом крају. - наброји животиње као кућне љубимце које се налазе у његовом окружењу и објасни бригу о њима. -наброји неке лековите, отровне и самоникле биљке. 	<ul style="list-style-type: none"> - уочава и препознаје одређене врсте организама из непосредног окружења. -објашњава негативан и позитиван утицај човека на жива бића и животну средину. - дефинише значај црвених листа за заштиту појединих врста биљака и животиња. -предлаже акције које ће обухватити бригу о биљкама и животињама у непосредном окружењу. -развијати осећај одговорности према животињама и објаснити зашто је то важно. - наводи лековите биљке од којих припрема чајеве и њихова лековита својства. 	<ul style="list-style-type: none"> -развија осећања одговорности за заштиту природе и биолошке разноврсности. - уочава разлику између одговорног и неодговорног односа према живим бићима у непосредном окружењу. -наведе особине националних паркова у Србији и истражи најмање два. - организује, учествује у акцијама очувања природе и сарађује са осталим учесницима. - демонстрира на примерима деловање људи на животну средину и процени његове последице. објашњава да лековите биљке зависе од правилног брања, сушења и припреме. 	<ul style="list-style-type: none"> - анализира положај човека у природи и његове велике одговорности у очувању природе. -уочава и анализира везу са променама у спољашњој средини (утицај човека са индиректним смањењем разноврсности живих бића на Земљи). -истражи на интернету основне податке о националним парковима, ретке врсте у њима које се налазе и то презентује друговима. -организује дебату у оквиру одељења на тему: „Дивље животиња као кућни љубимци да или не.“ дефинише значај биљака и животиња за човека.
<p>5. Човек и здравље</p>	<p style="text-align: center;">ДОВОЉАН (2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - препознаје елементе здравог живота и процени сопствене навике. - објашњава зашто је пушење штетно по здравље и каква је штетност дуванског дима. -објашњава значај физичке активности за одржавање здравља људи. -препознаје промене на свом телу и да је то нормална појава у пубертету. -наводи да због појачаног рада лојних и знојних жлезда треба обратити посебно пажњу на одржавање личне хигијене. 	<p style="text-align: center;">ДОБАР (3)</p> <ul style="list-style-type: none"> - наводи препоручени дневни унос шећера, масти и беланчевина. - наводи неке од штетних супстанци које се налазе у цигаретама. - објашњава штетне последице пушења за себе и околину. -наводи различите физичке активности које доприносе очувању здравља, духа и тела. - уочава на примерима да све промене у пубертету настају под дејством хормона. - истиче да због појачаног рада лојних и знојних жлезда треба обратити посебно пажњу на одржавање личне хигијене. 	<p style="text-align: center;">ВРЛО ДОБАР (4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - дефинише значај здраве исхране и зашто је вода најздравије пиће. - анализира пирамиду исхране. -одређује елементе здравог начина живота (здрава исхрана, физичка активност). - наводи да бављење спортом, шетња по чистом ваздуху су важни у очувању здравља. - дефинише да у доба пубертета долази до развоја полних карактеристика и развоја полних органа, и да треба имати одговоран однос према свом телу. - илуструје примерима да због појачаног рада лојних и знојних жлезда треба обратити посебно пажњу на одржавање личне хигијене. 	<p style="text-align: center;">ОДЛИЧАН (5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - примењује хигијенска правила која се односе на припремање хране, простор посуђе и прибор за јело. - анализира штетност дуванског дима по здравље. - дефинише значај одмора и сна по здравље организма. - дефинише факторе ризика од прераног ступања у сексуалне односе. - дефинише да због појачаног рада лојних и знојних жлезда треба обратити посебно пажњу на одржавање личне хигијене.

Критеријуми оцењивања из предмета Биологија (6. разред)

У настави оријентисаној ка достизању исхода прате се и вреднују процес наставе и учења, постигнућа ученика (продукти учења) и сопствени рад. Наставник треба континуирано да прати напредак ученика, који се огледа у начину на који ученици партиципирају, како прикупљају податке, како аргументују, евалуирају, документују итд.

Да би вредновање било објективно и у функцији учења, потребно је ускладити нивое исхода и начине оцењивања,

Ниво исхода	Одговарајући начин оцењивања
Памћење (навести, препознати, идентификовати...)	Објективни тестови са допуњавањем кратких одговора, задаци са означавањем, задаци вишеструког избора, спаривање појмова.
Разумевање (навести пример, упоредити, објаснити, препричати...)	Дискусија на часу, мапе појмова, проблемски задаци, есеји.
Примена (употребити, спровести, демонстрирати...)	Лабораторијске вежбе, проблемски задаци, симулације.
Анализирање (систематизовати, приписати, разликовати...)	Дебате, истраживачки радови, есеји, студије случаја, решавање проблема.
Евалуирање (проценити, критиковати, проверити...)	Дневници рада ученика, студије случаја, критички прикази, проблемски задаци.
Креирање (поставити хипотезу, конструисати, планирати...)	Експерименти, истраживачки пројекти.

као и оцењивање са његовом сврхом:

Сврха оцењивања	Могућа средства оцењивања
Оцењивање наученог (сумативно)	Тестови, извештаји, вежбе, пројекти, усмено испитивање, есеји.
Оцењивање за учење (формативно)	Посматрање, контролне вежбе, дневници рада ученика, самоевалуација, вршњачко оцењивање, практичне вежбе.

За сумативно оцењивање знања и вештина научног истраживања ученици би требало да решавају задатке који садрже неке аспекте истраживачког рада, да садрже новине тако да ученици могу да примене стечена знања и вештине, а не само да се присете информација и процедура које су запамтили, да садрже захтеве за предвиђањем, планирањем, реализацијом неког истраживања и интерпретацијом задатих података. У вредновању наученог, поред усменог испитивања, најчешће се користе тестови знања.

У формативном вредновању наставник би требало да промовише групни дијалог, користи питања да би генерисао податке из ђачких идеја, али и да помогне развој ђачких идеја, даје ученицима повратне информације, а повратне информације добијене од ученика користи да прилагоди подучавање, охрабрује ученике да оцењују квалитет свог рада. Избор инструмента за формативно вредновање зависи од врсте активности која се вреднује. Када је у питању нпр. практичан рад (тимски рад, пројектна настава, теренска настава и слично), може се применити чек листа у којој су приказани нивои постигнућа ученика са показатељима испуњености, а наставник треба да означи показатељ који одговара понашању ученика.

У процесу оцењивања добро је користити портфолио (збирка докумената и евиденција о процесу и продуктима рада ученика, уз коментаре и препоруке) као извор података и показатеља о напредовању ученика. Предности коришћења портфолија су вишеструке: омогућава континуирано и систематско праћење напредовања, подстиче развој ученика, представља увид у праћење различитих аспеката учења и развоја, представља подршку у оспособљавању ученика за самопроцену, пружа прецизнији и поузданији увид у различите области постигнућа (јаке и слабе стране) ученика. Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење. Ако наставник са ученицима договори показатеље на основу којих сви могу да прате напредак у учењу, а који су у складу са *Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању*, ученици се

уче да размишљају о квалитету свог рада и о томе шта треба да предузму да би свој рад унапредили. Оцењивање тако постаје инструмент за напредовање у учењу. На основу резултата праћења и вредновања, заједно са ученицима треба планирати процес учења и бирати погодне стратегије учења.

Важно је да наставник континуирано прати и вреднује, осим постигнућа ученика и процес наставе и учења, себе и сопствени рад. Све што се покаже добрим и корисним наставник ће користити и даље у својој наставној пракси, а све што се покаже као недовољно ефикасно требало би унапредити.

Критеријуми оцењивања дефинисани су у складу са Законом о основама система образовања и васпитања и Правилником о оцењивању у основној школи и односе се на:

У складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању за предмет биологија сачињени су критеријуми оцењивања и вредновања постигнућа ученика. Оцењивање (формативно и сумативно) ученика одвија се **континуирано** током трајања школске године.

Ученик у току школске године може добити оцене на основу:

- писмене провере знања (контролни задаци, тестови)
- усмене провере знања,
- активности на часу,
- израде практичних радова,
- израде презентација, панона, реферата,
- писања есеја на задату тему,
- петнаестоминутне (кратке) писмене провере знања,
- активности везане за припреме и учешће на такмичењима и школским манифестацијама (фестивалима),
- повезивања теоријских знања са практичним радом и свакодневним животом.

Активност, ангажованост и постигнути ниво знања ученика вреднују се на сваком часу.

Ученик који потпуно самостално остварује циљеве и задатке основног и средњег нивоа, као и захтеве напредног нивоа при чему је врло мотивисан у свом раду оцењује се оценом **одличан (5)**.

Ученик који самостално савладава захтеве основног и средњег нивоа, као и део захтева напредног нивоа и мотивисан је у свом раду оцењује се оценом **врло добар (4)**.

Ученик који самостално савладава захтеве основног нивоа, као и већи део задатака средњег нивоа и просечно је ангажован у свом раду оцењује се оценом **добар (3)**.

Ученик који тек уз помоћ наставника савладава захтеве основног нивоа и просечно је ангажован и мотивисан у свом раду оцењује се оценом **довољан (2)**.

Ученик који ни уз помоћ наставника не савладава захтеве основног нивоа и није ангажован и мотивисан у свом раду оцењује се оценом **недовољан (1)**.

Писмене провере знања:

Писмене провере дуже од 30 минута (контролни задаци и тестови знања) служе за проверу савладаности садржаја тематске целине. Уколико на писменој провери утврди да је ученик на било који начин и у било којој мери преписао (плагирао) туђ рад, наставник је дужан да укаже на изворе одакле је рад преписан. Задатак се може сматрати преписаним иако наставник није утврдио да се преписивање десило употребом недозвољених средстава уколико наставник нађе два (или више) иста задатка код различитих ученика, како садржински или по сличним грешкама, сматраће се да ученици нису написали задатак без обзира ко је од кога преписао и задатак се за те ученике понавља након чега се формира коначна оцена из писмене провере.

Све писане провере знања треба писати хемијском оловком, писаним словима, читко и уредно.

Оцена је јавна и саопштава се ученику одмах по добијању, са образложењем. Образложење оцене садржи препоруку које активности ученик треба да предузме у даљем раду.

Бројчани критеријум који важи за тестове или за друге врсте бодовних задатака:

85% - 100% = 5

67 – 84 % = 4

49% - 66% = 3

31% - 48% = 2

0 – 30 % = 1

Ученицима којима недостаје **један поен** за вишу оцену, пружиће се могућност да добију вишу оцену након додатне процене рада од стране наставника, а у договору са учеником и то једном у току другог полугодишта текуће школске године из разлога што процена тежине задатака може бити флексибилна, чиме би се ученици мотивисали да успешније раде.

Усмене провере знања

Оцењивање се врши континуирано, на сваком часу. Ученици чије знање наставник проверава на часу усменим путем бирају се методом случајног одабира, према жељама ученика да тог дана одговарају усменим путем, или у договору са наставником.

Учеников успех на усменим проверама знања вреднује се на следећи начин, а у складу са Правилником о оцењивању у основној школи:

Одличан (5)

Ученик на постављена питања одговара самостално, и показује висок ниво познавања градива, одговара на потпитања наставника без помоћи наставника и самостално повезује знања уводећи и појмове и појаве које се тичу других предмета, или на начин који показује висок степен развијености међупредметних компетенција. Успешно решава задатке на свим нивоима постигнућа (почев од препознавања градива до примене наученог на новим примерима). Успешно актуализује своја знања и повезује их са стварним примерима из живота.

Врлодобар (4)

Ученик самостално одговара на питања, уз минималну помоћ и погрешке, добро познаје појмове који се тичу градива, не лута по теми постављаног питања, самостално одговара на потпитања која даје наставник, или уз малу помоћ наставника. Успешно решава задатке на свим нивоима постигнућа, уз малу помоћ наставника.

Добар (3)

Ученик познаје градиво, уме да препозна појмове који се тичу градива и да их репродукује, уз помоћ наставника уме да одговори на потпитања, али често греша. Не открива узрочно-последичне везе и не може самостално закључивати о њима. Одговара на питања основног нивоа и задатке које је наставник већ давао на часу. Показује занимање и труди се, упркос свему.

Довољан (2)

Ученик може набројати, именовати или уз помоћ наставника дефинисати само основне појмове, стално га треба подсећати и усмеравати у одговорима наводити на тачна решења и уз помоћ наставника је у стању да реши задатке основног нивоа. Отежано повезује дате чињенице и често греша у примени знања.

Недовољан (1)

Ученик није савладао основне појмове које садржи тема коју одговара, не показује интересовање да уз помоћ наставника пронађе одговоре, на постављена питања одговара са „не знам“ и „дајте ми један“, не жели усмено да одговара кад на њега дође ред или када га наставник позове да одговара.

Писане провере постигнућа до 15 минута

Петнаестоминутним проверама се сматрају провере које трају до 15 минута (кратке провере) и није их потребно најављивати. Кратка провера знања је свака провера краћа од 15 минута (нпр. петоминутна, ... десетоминутна...). На краткој провери знања најчешће се налазе задаци основног и евенутално средњег нивоа постигнућа. Задаци се односе на актуелно градиво, најчешће оно што се радило претходних часова. С обзиром на то да су наставне области из биологије различите по садржају и тежини, наставник ће веће области поделити у мање целине **пре кратке писане провере знања**. Кратке писмене провере знања могу се најавити и реализовати у договору са ученицима (када су ученици најмање оптерећени). Петнаестоминутне провере садрже најчешће 10-15 питања где доминирају питања типа: тачно-нетачно, заокружи тачан одговор, повежи појмове и допуни реченицу (једном или две речи). Кратке писане провере у трајању 5-10 минута могу да садрже 3-5 питања или више (највише седам) која захтевају врло кратак одговор. Свако питање носи по један бод, а са начином вредновања ученици су увек унапред упознати. провере оцена се уноси у педагошку свеску након увида ученика у свој тест и образложења оцено.

Оцена са писмених провера до 15 минута може се узети у обзир при закључивању оцено.

Формативно оцењивање

На основу података прикупљених формативним оцењивањем могу се извести оцено које се уноси у електронски дневник. Под подацима се подразумевају подаци о знањима, вештинама, ангажовању, самосталности и одговорности према раду, а у складу са школским програмом предмета. Сумативна оцена уносиће се након пет формативних оцена убележених у педагошку евиденцију наставника и електронски дневник, по следећем правилу:

Домаћи задаци и посебни (индивидуални) задаци:

- Наставник води евиденцију о домаћим задацима и индивидуалним задацима које је дао ученику.
- Домаћи задаци (истраживачки задаци, есеји...) читају се на часу, коментаришу и могу се вредновати, оцена се уноси у педагошку свеску и есДневник.
- Пет написаних домаћих задатка (пет плусева/зелених „смајлија“) вреднују се оценом одличан (5) која се уноси у педагошку и у есДневник.
- Пет ненаписаних домаћих задатака (пет минуса/црвених „смајлија“) вреднују се оценом недовољан (1) која се уноси у педагошку свеску наставника што подразумева и уношење оцено недовољан (1) у есДневник.
- Уколико ученик није понео домаћи задатак на час (није донео свеску, радну свеску, презентацију, плакат, пано или нешто друго), сматра се да га није урадио.
- Уколико наставник утврди да је домаћи задатак половично урађен добија +/- (норанцасти „смајли“).

- Уколико ученик покаже на следећем часу уредно написан домаћи задатак, наставник то бележи у своју педагошку свеску. Минус (црвени „смајли“) може бити поправљен **искључиво на следећем часу** на наранђасти „смајли“ на иницијативу ученика у супротном, минус, остаје.

- Уколико ученик нема потребна средства за рад (свеска, уџбеник), сматра се да није у стању да одговори на захтеве са часа и поступак је исти као у горенаведеној ситуацији (пет минуса).

зелени „смајли“	1 поен	
Брандирани	0,5 поена	
0-1 црвени	0 поена	
1,5-2	2	
2,5-3	3	
3,5-4	4	
4,5-5	5	

* поени изражени у „смајлијима“

Рад у групи:

Оцена за рад у групи иста је за све ученике у групи, осим уколико наставник није донео посебан поступак вредновања групног рада, и пише се у педагошкој свесци. Знање стечено групним радом проверава се индивидуално.

Праћење и вредновање постигнућа ученика

<p>Предмет: Биологија Разред: 6 Предметни наставник: Даница Пушковић</p>				
<p>Формативно оцењивање – редовно праћење ученичких постигнућа</p>				
<p>Самосталан рад ученика (активност на часу)</p>	<p>Самосталан рад на часу и презентовање урађених задатака: - решавање задатака у уџбенику, свесци, радној свесци, радном листићу; - усмено излагање; - увидом у рад/свеску ученика; - одговори на постављена питања - израда цртежа и мапа ума За сваки презентован задатак и тачан усмени одговор ученик добија +/- зелени „смајли“ у педагошку свеску*.</p>	5 плусева	Одличан (5)	<p>Оцена се уписује у Дневник рада у виду оцене из активности уз сагласност ученика када постигне одговарајући број плусева или на крају класификационог периода.</p>
		4 плуса	Врло добар (4)	
		3 плуса	Добар (3)	
		2 плуса	Довољан (2)	
	<p>Уколико ученик: - не решава задатке у уџбенику, радној свесци, свесци, радном листићу, - не записује оно што је на табли или што наставник истакне на часу Наставник ће неактивност ученика забелешком констатовати у Педагошкој свесци наставника (минус/црвени „смајли“). *</p>	<p>Уколико наставник 3 пута забележи овакав начин рада у Педагошкој свесци у току класификационог периода, опомиње ученика усмено и уноси писмену забелешку у дневник рада у делу Активност ученика. Ако ученик не одради све што је претходно пропустио и прикаже на следећем часу, наставник у Дневник рада уписује оцену недовољан (1) из активности уз образложење.</p>		
<p>Домћи задатак</p>	<p>Наставник проверава реализацију домаћег задатка: - увидом у свеску, радну свеску;</p>	5 плусева	Одличан (5)	

<p>- прегледањем решених домаћих задатака у свесци, радној свесци и њихова решења;</p> <p>- усменим излагањем ученика Ученици се могу јавити као добровољци да им се прегледа домаћи. Такође, наставник може свима прегледати домаће одједном или прозивати ученике да презентују решења</p>	4 плуса	Врло добар (4)	<p>Оцена се уписује у Дневник рада у виду оцене из домаћег задатка уз сагласност ученика када постигне одговарајући број плусева или на крају класификационог периода.</p>
	3 плуса	Добар (3)	
	2 плуса	Довољан (2)	

<p>домаћег задатка и тако вредновати рад ученика.¹ За сваки тачно урађен домаћи задатак, ученик добија +. Уколико је ученик урадио домаћи, а није дао тачна решења, добија шансу да га исправи уз помоћ наставника.</p>			
<p>Уколико ученик не уради домаћи задатак, наставник ће то забелешком констатовати у Педагошкој свесци наставника.</p>	<p>Уколико наставник 3 пута забележи овакав начин рада у Педагошкој свесци у току класификационог периода, опомиње ученика усмено и писмено у дневнику рада. Ако ученик не одради све претходне домаће задатке и не прикаже на наредном часу, наставник у Дневник рада уписује оцену недовољан (1) из реализације домаћег задатка уз образложење.</p>		

усменим путем наставник најављује

одговор

	<p>договору са ученицима пре усменог испитивања.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима - знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену - показује мањи степен активности и ангажовања
		<p>Оцену недовољан (1) добија ученик који:</p> <ul style="list-style-type: none"> - критички не расуђује; - не изводи закључке који се заснивају на подацима; - знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене; - не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање.

<p>Писане провере знања (контролни задаци)</p>	<p>Ученици и родитељи ће на почетку школске године добити распоред писаних провера који ће бити истакнут на сајту школе и на огласној табли. Наставник задржава право да коригује термин писмене провере услед реалних околности (промена у Календару рада, обустава наставе, болест...) у складу са Правилником и о томе благовремено обавести ученике. Наставник ће најкасније 5 дана пре писане провере подсетити ученике о термину одржавања писмене провере и одрадити припрему. Оцена из писане провере знања се уписује у Дневник рада најкасније осам радних дана након одржане провере. Уколико ученик није радио писану проверу знања наставник се договара о датуму израде писаног рада из исте области.</p> <p>Наставник задржава право да зада задатаке који нису идентични као претходни које су остали</p>	<p>Скала оцењивања може мало да одступи (у корист ученика) од наведених процената као последица заокругљивања бодова.</p>	
		85 – 100 %	Одличан (5)
		67 – 84 %	Врлодобар (4)
		49 – 66 %	Добар (3)
		31 – 48 %	Довољан (2)
		0 – 30 %	Недовољан (1)

ученици већ радили. Уколико ученик **не поштује** договор о изради писаног рада, наставник има право да га пита усмено или писмено и то без додатне најаве и оцену одмах уписује у Дневник рада.

Постоји могућност корекције термина одржавања писане провере знања на **писани захтев председника одељења уз образложење** или њиховог разредног старешине, али **благовремено**, уколико се може реално остварити увидом у распореду писаних провера, а у складу са Правилником о оцењивању и то је могуће урадити **само једанпут у току школске године**.

<p>Писане провере постигнућа до 15 минута</p>	<p>Петнаестоминутним проверама се сматрају провере које трају до 15 минута (кратке провере). Кратка провера знања је свака провера краћа од 15 минута (нпр. петоминутна, ... десетоминутна...).</p> <p>На краткој провери знања најчешће се налазе задаци основног и евенутално средњег нивоа постигнућа. Задаци се односе на актуелно градиво, најчешће оно што се радило претходних часова.</p> <p>С обзиром на то да су наставне области из биологије различите по садржају и тежини, наставник ће веће области поделити у мање целине пре кратке писане провере знања.</p> <p>Кратке провере првенствено служе да наставник лакше прати напредак ученика и ниво савладаности дате области, као и да се кроз те провере ученици континуираним радом боље припреме за редовне писане провере знања.</p>	<p>Ове провере се НЕ најављују и бодове из тих провера ће наставник уписивати у Педагошку свеску наставника. Након две до три кратке провере, уписује се просечна оцена у Дневник рада уз сагласност ученика. Ученици ће имати минимално једну оцену из кратких провера по полугодишту.</p> <p>Ученик који није задовољан оценом након израде било које кратке провере („блица“) може је поправити у најкраћем року (најдуже недељу дана од добијања резултата) на посебно организованом часу (допунска настава) и након тога ће се оцена уписати у Дневник рада. Наставник задржава право да ученику на поновљеном „блицу“ да другачија питања из исте области.</p> <p>На крају полугодишта, уколико је просечна оцена из кратких провера мања од 1,50 а ученик није желео да искористи право да поправи оцену поновном изразом „блица“, уписује се негативна оцена из кратких провера у Дневник рада.</p>
--	---	---

<p>Реферати/ презентације</p>	<p>Ученик ће у току школске године имати прилику да једанпут уради презентацију из понуђене области на одређену тему. Наставник ученику даје усмене и писане инструкције (упутство) путем мејла, Гугл учионице или у штампаном облику у вези са темом презентације, садржају, начину рада и презентовања реферата. Дигиталне</p>	<p>Оцену одличан (5) добија ученик који самостално, без читања и освртања на белешке презентује рад, речито и добро образложено, који је испоштовао апсолутно све ставке из добијеног испуства, разумео градиво, додао у рад занимљивости за дату тему које нису наведене у уџбенику и тачно одговорио на сва питања наставника,</p>
--------------------------------------	---	--

презентације се израђују у програму Павер Поинт на основу садржаја и текста у уџбенику за договорену тему, без анимација, фајл се именује

Оцену **врлодобар (4)** добија ученик који самостално уз **повремено читање** презентује рад, који је испоштовао **све** из добијеног упутства, разумео градиво и **тачно одговорио на већину питања** наставника.

<p>називом теме која се обрађује и додавањем иницијала имена и разреда ученика, Радови се шаљу на школски мејл наставника најкасније 24 сата пре презентовања на преглед ради евентуалне корекције у циљу квалитетнијег рада и добијања боље оцене.</p> <p>Ученици су дужни да поштују упутство и договорене термине за презентовање рада. Ученик/ученици усмено реферишу свој рад на часу пред наставником и другим ученицима.</p> <p>Уколико ученик без оправданог разлога не уради презентацију по претходном договору, губи право да се јави за наредну презентацију. Поједине теме ученици могу урадити у пару у договору са наставником.</p>	<p>Оцену добар (3) добија ученик који течно чита са унапред припремљеног материјала, који је испоштовао већину ставки из добијеног упутства и тачно одговорио на поједина питања наставника.</p>
	<p>Оцену довољан (2) добија ученик који не чита течно са унапред припремљеног материјала, који је делимично испоштовао ставке из добијеног упутства и не зна одговаре на питања наставника.</p>
	<p>Оцену недовољан (1) добија ученик који није урадио презентацију без оправданог разлога, а о томе није благовремено обавестио наставника.</p>
	<p>Оцена се уписује у Дневник рада уз образложење.</p>

<p>Истраживачки рад</p>	<p>Ученик ће у току школске године имати прилику да најмање једанпут уради истраживачки рад (самостално, у пару или у групи) и презентује резултате рада из понуђене области на одређену тему.</p>	<p>Оцену одличан (5) добија ученик који самостално, без читања и освртања на белешке презентује рад, речито и добро образложе градиво, који је испоштовао апсолутно све ставке из добијеног упутства и одговорио тачно на питања (85-100%) и додао у рад занимљивости за дату тему.</p>
	<p>Наставник ученику даје усмене и писане инструкције (упутство) путем мејла, Гугл учионице или у штампаном облику, у вези са темом презентације, садржају, начину рада и презентовања.</p> <p>Ученик је дужан да поштује упутство и договорене термине за презентовање рада.</p>	<p>Оцену врлодобар (4) добија ученик који самостално уз повремено читање презентује рад, који је испоштовао све из добијеног упутства и одговорио тачно на већину питања (67-84%).</p>
	<p>Ученик предаје наставнику резултате рада у писаној форми (у свесци, радном листу,</p>	<p>Оцену добар (3) добија ученик који течно чита са унапред припремљеног материјала, испоштовао је већину ставки из добијеног упутства и одговорио на део питања (49-66%).</p>

плакату, презентацији и др.) на преглед пре презентовања.

Уколико ученик из оправданог разлога **не уради** по претходном договору, а благовремено не обавести наставника **губи право** на израду рада.

Оцену **довољан (2)** добија ученик који **чита** са унапред припремљеног материјала, **делимично** је испоштовао ставке из добијеног упутства и одговорио на **мањи део питања (31-48%)**.

Оцену **недовољан (1)** добија ученик који **није урадио** задатак **без оправданог разлога**, а о томе није благовремено обавестио наставника.

Оцена се уписује у Дневник рада уз образложење.

Практичан рад

Ученик ће у току школске године имати прилику да **једанпут** самостално у пару или групи уради практичан рад (нпр. хербаријум и други вид практичног рада) у договору са наставником и да презентује резултате свог рада у одељењу.

Наставник ученику даје усмене и писане инструкције (упутство) путем мејла, Гугл учионице или у штампаном облику, у вези са садржајем хербаријума (списак обавезних врста), начином израде и усменог презентовања. Ученик је **дужан** да поштује упутство и договорене термине за израду и презентовање рада. Ученик приказује наставнику резултате рада и одговара на постављена питања увези са израђеним хербаријумом.

Уколико ученик из оправданог разлога **не изради** и не презентује резултате практичног рада у задатом року **даје** му се прилика да то уради **само** на наредном часу.

Оцену **одличан (5)** добија ученик који је испоштовао **апсолутно све** ставке из добијеног упутства, који је додао тачне **латинске називе** за биљке, као и биљке ван задатог списка обавезних врста, самостално, без читања, препознаје биљке и одговора **тачно на питања (85-100%)**,

Оцену **врлодобар (4)** добија ученик који **самостално уз повремено читање** препознаје биљке, који је испоштовао **све** из добијеног упутства и одговорио тачно на **већину питања (67-84%)**.

Оцену **добар (3)** добија ученик који **течно чита** са унапред припремљеног хербаријума, испоштовао је **већину** ставки из добијеног упутства и одговорио на **део питања (49-66%)**.

Оцену **довољан (2)** добија ученик који **чита** са унапред припремљеног хербаријума, који је **делимично** испоштовао ставке из добијеног упутства и одговорио **на мањи део питања (31-48%)**.

Оцену **недовољан (1)** добија ученик који **није урадио** хербар без оправданог разлога, а о томе није благовремено обавестио наставника.

Оцена се уписује у Дневник рада уз образложење.

Критеријуми оцењивања за 6. разред

Наставни предмет: биологија		Разред: 6.		
<p>Циљ: Циљ учења биологије је да ученик изучавањем живих бића у интеракцији са животном средином развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.</p>				
НАСТАВНЕ ТЕМЕ	КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА			
	ДОВОЉАН (2)	ДОБАР (3)	ВРЛО ДОБАР (4)	ОДЛИЧАН (5)
1. ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	<ul style="list-style-type: none"> - познаје шта је микросвет; -наводи основне делове микроскопа; -скицира делове микроскопа; -посматра препарате под микроскопом; -разликује једноћелијске од вишећелијских организама; -набраја животне процесе; -препознаје основну грађу животиње и човека; -изводи једноставне огледе; -уочава разлику између полног и бесполог размножавања; 	<ul style="list-style-type: none"> - рукује и користи једноставне инструменте за мерење одређених параметара у животној средини; -препознаје разлике између дисања човека и животиња и других животних процеса; -наводи разлике између полног и бесполог размножавања; препознаје резултате једноставнијих огледа и зна да их представи; 	<ul style="list-style-type: none"> -помоћу једноставних инструмената изводи оглед; -показује делове микроскопа и говори о њима; -скицира органски систем и објасни животни процес; -изводи оглед без помоћи наставника; 	<ul style="list-style-type: none"> - резултате мерења прикаже табеларно и изведе закључак; - прави разлику између органа који учествују у истом животном процесу; - анализира задатке из уџбеника; - пореди функционисање органа и органских система код различитих група организама и наводи примере;
2. ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	<ul style="list-style-type: none"> - објашњава шта је популација и заједница живих бића; - препознаје факторе који одређују услове живота у станишту; - познаје како су жива бића прилагођена на променљиве услове животне средине; - објашњава шта је рециклирање и шта су заштићена подручја; - препознаје утицаје човека на живи свет 	<ul style="list-style-type: none"> - уочава и препознаје одређене врсте организама из непосредног окружења; - вреднује значај рециклаже; - наводи негативан и позитиван утицај човека на жива бића и животну средину; - предлаже акције заштите угрожених живих бића - очује односе између различитих популација - дефинише улогу чланова и мреже исхране 	<ul style="list-style-type: none"> - прави разлику између одговорног и неодговорног понашања човека; - учествује у акцијама рециклаже; - приказује и анализира на примерима деловање човека на живи свет; - одреди еколошке нише одабраних врста -направи модел трофичке пирамиде 	<ul style="list-style-type: none"> -има развијену еколошку свест и утиче на развој еколошке свести других ученика; - предлаже акције рециклаже и предводи их; -организује дебату у оквиру одељења на тему: „Заштићена подручја у мојој околини“ -истражи на интернету о рециклажи и презентује пред одељењем;
3. НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	<ul style="list-style-type: none"> -разликује наследне особине и особине које су резултат деловања средине на примерима из свакодневног 	<ul style="list-style-type: none"> - приказује на родословном стаблу наслеђивање појединих особина кроз генерацију; 	<ul style="list-style-type: none"> - испитује огледом утицај неких фактора средине на поједине особине живих бића; - препознаје примере 	<ul style="list-style-type: none"> - представља резултате мерења представи табеларно и графички; - уочава везу између размножавања и

	<p>живота;</p> <ul style="list-style-type: none"> - објашњава појам разноликости (варијабилности), наведе примере; - прави разлику и објашњава шта је природна, а шта вештачка селекција; - уочава разлику између бесполог и полног размножавања; 	<ul style="list-style-type: none"> - разликује бесполо и полно размножавање и значај размножавања за продужење врсте; - објашњава разлику између вештачке и природне селекције и наведе примере 	<p>варијабилности у природи и анализира их;</p> <ul style="list-style-type: none"> - прикупља податке о варијабилности организама и анализира их - прикаже на родословном стаблу наслеђивање појединих особина кроз генерације 	<p>разноликости и објасни кроз примере;</p> <ul style="list-style-type: none"> - изводи огледе самостално размножавања и разноликости и објасни кроз примере; - истражи примере припитомљавања животиња
	ДОВОЉАН (2)	ДОБАР (3)	ВРЛО ДОБАР (4)	ОДЛИЧАН (5)
4. ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	<ul style="list-style-type: none"> - познаје теорије о постанку и еволуцији живота на планети; - објашњава класификацију организама и дрво живота 	<ul style="list-style-type: none"> - уочава разлике између живих бића; - објашњава значај еволуције за живот на планети; - црта и препознаје основне одлике домена живог света - наводи доказе биолошке еволуције - објашњава појам фосила 	<ul style="list-style-type: none"> - скицира дрво живота; - врши анализу основних корака у еволуцији живота на земљи; - изводи једноставније огледе - поступно објасниш развој живота на земљи - одређују положај непознатог организма на дрвету живота - уочава и објашњава положај одређених група живих бића на дрвету живота 	<ul style="list-style-type: none"> - на интернету истражи и представи значај фосила, настанак хетеротрофних организама, симбиозе, настанак живота на планети земљи; - прави временску ленту и да графички прикаже дрво живота; - предлаже интересантне пројекте у вези порекла и разноврсности живота - анализира доказе биолошке еволуције
	ДОВОЉАН (2)	ДОБАР (3)	ВРЛО ДОБАР (4)	ОДЛИЧАН (5)
5. ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	<ul style="list-style-type: none"> - наводи обољења која изазивају бактерије и животиње; - познаје мере превенције; - познаје основне мере прве помоћи; - наводи болести зависности и последице истих - објасни шта је заразна болест - објасни значај одржавања личне хигијене и хигијене животног простора за спречавање заразних болести 	<ul style="list-style-type: none"> - детаљније познаје наведене параметре за довољан(2) и детаљније их описује, а неке зна и да примени; - примењује основе прве помоћи на себи - објашњава зашто је неопходно да се антибиотици правилно користе 	<ul style="list-style-type: none"> - објашњава значај обољења, познаје симптоме и детаљније познаје и примењује мере превенције; - учествује и предлаже пројекте у вези болести зависности и последица; - анализира повреде и примену самопомоћи или да потражи помоћ лекара 	<ul style="list-style-type: none"> - објашњава механизме и поремећаје везане за обољења и истиче значај примена мера превенције; - тумачи улогу друштва у подстицању појединца за коришћење психоактивних супстанци; - детаљно анализира последице болести зависности, демонстрира примену опреме за прву помоћ на себи; - предлаже пројекте у вези са значајним медицинским датумима у свету и код нас

Критеријуми оцењивања из предмета Биологија (7. разред)

У настави оријентисаној ка достизању исхода прате се и вреднују процес наставе и учења, постигнућа ученика (продукти учења) и сопствени рад. Наставник треба континуирано да прати напредак ученика, који се огледа у начину на који ученици партиципирају, како прикупљају податке, како аргумендују, евалуирају, документују итд.

Да би вредновање било објективно и у функцији учења, потребно је ускладити нивое исхода и начине оцењивања,

Ниво исхода	Одговарајући начин оцењивања
Памћење (навести, препознати, идентификовати...)	Објективни тестови са допуњавањем кратких одговора, задаци са означавањем, задаци вишеструког избора, спаривање појмова.
Разумевање (навести пример, упоредити, објаснити, препричати...)	Дискусија на часу, мапе појмова, проблемски задаци, есеји.
Примена (употребити, спровести, демонстрирати...)	Лабораторијске вежбе, проблемски задаци, симулације.
Анализирање (систематизовати, приписати, разликовати...)	Дебате, истраживачки радови, есеји, студије случаја, решавање проблема.
Евалуирање (проценити, критиковати, проверити...)	Дневници рада ученика, студије случаја, критички прикази, проблемски задаци.
Креирање (поставити хипотезу, конструисати, планирати...)	Експерименти, истраживачки пројекти.

као и оцењивање са његовом сврхом:

Сврха оцењивања	Могућа средства оцењивања
Оцењивање наученог (сумативно)	Тестови, вежбе, извештаји, усмено испитивање, есеји, пројекти.
Оцењивање за учење (формативно)	Посматрање, контролне вежбе, дневници рада ученика, самоевалуација, вршњачко оцењивање, практичне вежбе.

За сумативно оцењивање знања и вештина научног истраживања ученици би требало да решавају задатке који садрже неке аспекте истраживачког рада, да садрже новине тако да ученици могу да примене стечена знања и вештине, а не само да се присете информација и процедура које су запамтили, да садрже захтеве за предвиђањем, планирањем, реализацијом неког истраживања и интерпретацијом задатих података. У вредновању наученог, поред усменог испитивања, најчешће се користе тестови знања.

У формативном вредновању наставник би требало да промовише групни дијалог, користи питања да би генерисао податке из ђачких идеја, али и да помогне развој ђачких идеја, даје ученицима повратне информације, а повратне информације добијене од ученика користи да прилагоди подучавање, охрабрује ученике да оцењују квалитет свог рада. Избор инструмента за формативно вредновање зависи од врсте активности која се вреднује. Када је у питању нпр. практичан рад (тимски рад, пројектна настава, теренска настава и слично), може се применити чек листа у којој су приказани нивои постигнућа ученика са показатељима испуњености, а наставник треба да означи показатељ који одговара понашању ученика.

У процесу оцењивања добро је користити портфолио (збирка докумената и евиденција о процесу и продуктима рада ученика, уз коментаре и препоруке) као извор података и показатеља о напредовању ученика. Предности коришћења портфолија су вишеструке: омогућава континуирано и систематско праћење напредовања, подстиче развој ученика, представља увид у праћење различитих аспеката учења и развоја, представља подршку у оспособљавању ученика за самопроцену, пружа прецизнији и поузданији увид у различите области постигнућа (јаке и слабе стране) ученика.

Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење. Ако наставник са ученицима договори показатеље на основу којих сви могу да прате напредак у учењу, а који су у складу са *Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању*, ученици се уче да размишљају о квалитету свог рада и о томе шта треба да предузму да би свој рад унапредили. Оцењивање тако постаје инструмент за напредовање у учењу. На основу резултата праћења и вредновања, заједно са ученицима треба планирати процес учења и бирати погодне стратегије учења.

Важно је да наставник континуирано прати и вреднује, осим постигнућа ученика и процес наставе и учења, себе и сопствени рад. Све што се покаже добрим и корисним наставник ће користити и даље у својој наставној пракси, а све што се покаже као недовољно ефикасно требало би унапредити.

Критеријуми оцењивања дефинисани су у складу са Законом о основама система образовања и васпитања и Правилником о оцењивању у основној школи и односе се на:

У складу са *Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању* за предмет биологија сачињени су критеријуми оцењивања и вредновања постигнућа ученика. Оцењивање (формативно и сумативно) ученика одвија се **континуирано** током трајања школске године.

Ученик у току школске године може добити оцене на основу:

- писмене провере знања (контролни задаци, тестови)
- усмене провере знања,
- активности на часу,
- израде практичних радова,
- израде презентација, панорама, реферата,
- писања есеја на задату тему,
- петнаестоминутне (кратке) писмене провере знања,
- активности везане за припреме и учешће на такмичењима и школским манифестацијама (фестивалима),
- повезивања теоријских знања са практичним радом и свакодневним животом.

Активност, ангажованост и постигнути ниво знања ученика вреднују се на сваком часу.

Ученик који потпуно самостално остварује циљеве и задатке основног и средњег нивоа, као и захтеве напредног нивоа при чему је врло мотивисан у свом раду оцењује се оценом **одличан (5)**.

Ученик који самостално савладава захтеве основног и средњег нивоа, као и део захтева напредног нивоа и мотивисан је у свом раду оцењује се оценом **врло добар (4)**.

Ученик који самостално савладава захтеве основног нивоа, као и већи део задатака средњег нивоа и просечно је ангажован у свом раду оцењује се оценом **добар (3)**.

Ученик који тек уз помоћ наставника савладава захтеве основног нивоа и просечно је ангажован и мотивисан у свом раду оцењује се оценом **довољан (2)**.

Ученик који ни уз помоћ наставника не савладава захтеве основног нивоа и није ангажован и мотивисан у свом раду оцењује се оценом **недовољан (1)**.

Писмене провере знања:

Писмене провере дуже од 30 минута (контролни задатаци и тестови знања) служе за проверу савладаности садржаја тематске целине. Уколико на писменој провери утврди да је ученик на било који начин и у било којој мери преписао (плагирао) туђ рад, наставник је дужан да укаже на изворе одакле је рад преписан. Задатак се може сматрати преписаним иако наставник није утврдио да се преписивање десило употребом недозвољених средстава уколико наставник нађе два (или више) иста задатка код различитих ученика, како садржински или по сличним грешкама, сматраће се да ученици нису написали задатак без обзира ко је од кога преписао и задатак се за те ученике понавља након чега се формира коначна оцена из писмене провере.

Све писане провере знања треба писати хемијском оловком, писаним словима, читко и уредно.

Оцена је јавна и саопштава се ученику одмах по добијању, са образложењем. Образложење оцене садржи препоруку које активности ученик треба да предузме у даљем раду.

Бројчани критеријум који важи за тестове или за друге врсте бодовних задатака:

85% - 100% = 5

67 – 84 % = 4

49% - 66% = 3

31% - 48% = 2

0 – 30 % = 1

Ученицима којима недостаје **један поен** за вишу оцену, пружиће се могућност да добију вишу оцену након додатне процене рада од стране наставника, а у договору са учеником и то једном у току школске године из ратлога што процена тежине задатака може бити флексибилна, чиме би се ученици мотивсали да успешније раде.

Усмене провере знања

Оцењивање се врши континуирано, на сваком часу. Ученици чије знање наставник проверава на часу усменим путем бирају се методом случајног одабира, према жељама ученика да тог дана одговарају усменим путем, или у договору са наставником.

Учеников успех на усменим проверама знања вреднује се на следећи начин, а у складу са Правилником о оцењивању у основној школи:

Одличан (5)

Ученик на постављена питања одговара самостално, и показује висок ниво познавања градива, одговара на потпитања наставника без помоћи наставника и самостално повезује знања уводећи и појмове и појаве које се тичу других предмета, или на начин који показује висок степен развијености међупредметних компетенција. Успешно решава задатке на свим нивоима постигнућа (почев од препознавања градива до примене наученог на новим примерима). Успешно актуализује своја знања и повезује их са стварним примерима из живота.

Врлодобар (4)

Ученик самостално одговара на питања, уз минималну помоћ и погрешке, добро познаје појмове који се тичу градива, не лута по теми постављаног питања, самостално одговара на потпитања која даје наставник, или уз малу помоћ наставника. Успешно решава задатке на свим нивоима постигнућа, уз малу помоћ наставника.

Добар (3)

Ученик познаје градиво, уме да препозна појмове који се тичу градива и да их репродукује, уз помоћ наставника уме да одговори на потпитања, али често греша. Не открива узрочно-последичне везе и не може самостално закључивати о њима. Одговара на питања основног нивоа и задатке које је наставник већ давао на часу. Показује занимање и труди се, упркос свему.

Довољан (2)

Ученик може набројати, именовати или уз помоћ наставника дефинисати само основне појмове,

стално га треба подсећати и усмеравати у одговорима наводити на тачна решења и уз помоћ наставника је у стању да реши задатке основног нивоа. Отежано повезује дате чињенице и често греша у примени знања.

Недовољан (1)

Ученик није савладао основне појмове које садржи тема коју одговара, не показује интересовање да уз помоћ наставника пронађе одговоре, на постављена питања одговара са „не знам“ и „дајте ми један“, не жели усмено да одговара кад на њега дође ред или када га наставник позове да одговара.

Писане провере постигнућа до 15 минута

Петнаестоминутним проверама се сматрају провере које трају до 15 минута (кратке провере) и није их потребно најављивати. Кратка провера знања је свака провера краћа од 15 минута (нпр. петоминутна,... десетоминутна...). На краткој провери знања најчешће се налазе задаци основног и евенутално средњег нивоа постигнућа. Задаци се односе на актуелно градиво, најчешће оно што се радило претходних часова. С обзиром на то да су наставне области из биологије различите по садржају и тежини, наставник ће веће области поделити у мање целине **пре кратке писане провере знања**. Кратке писмене провере знања могу се најавити и реализовати у договору са ученицима (када су ученици најмање оптерећени). Петнаестоминутне провере садрже најчешће 10-15 питања где доминирају питања типа: тачно-нетачно, заокружи тачан одговор, повежи појмове и допуни реченицу (једном или две речи). Кратке писане провере у трајању 5-10 минута могу да садрже 3-5 питања или више (највише седам) која захтевају врло кратак одговор. Свако питање носи по један бод, а са начином вредновања ученици су увек унапред упознати. провере оцена се уноси у педагошку свеску након увида ученика у свој тест и образложења оцене. Оцена са писмених провера до 15 минута може се узети у обзир при закључивању оцене.

Формативно оцењивање

На основу података прикупљених формативним оцењивањем могу се извести оцене које се уносе у електронски дневник. Под подацима се подразумевају подаци о знањима, вештинама, ангажовању, самосталности и одговорности према раду, а у складу са школским програмом предмета. Сумативна оцена уносиће се након пет формативних оцена убележених у педагошку евиденцију наставника и електронски дневник, по следећем правилу:

Домаћи задаци и посебни (индивидуални) задаци:

- Наставник води евиденцију о домаћим задацима и индивидуалним задацима које је дао ученику.
- Домаћи задаци (истраживачки задаци, есеји...) читају се на часу, коментаришу и могу се вредновати, оцена се уноси у педагошку свеску и есДневник.
- Пет написаних домаћих задатка (пет плусева/зелених „смајлија“) вреднују се оценом одличан (5) која се уноси у педагошку и у есДневник.
- Пет ненаписаних домаћих задатака (пет минуса/црвених „смајлија“) вреднују се оценом недовољан (1) која се уноси у педагошку свеску наставника што подразумева и уношење оцене недовољан (1) у есДневник.
- Уколико ученик није понео домаћи задатак на час (није донео свеску, радну свеску, презентацију, плакат, пано или нешто друго), сматра се да га није урадио.
- Уколико наставник утврди да је домаћи задатак половично урађен добија +/- (наранџасти „смајли“).
- Уколико ученик покаже на следећем часу уредно написан домаћи задатак, наставник то бележи у своју педагошку свеску. Минус (црвени „смајли“) може бити поправљен искључиво на следећем часу на наранџасти „смајли“ иницијативу ученика у супротном, минус, остаје.
- Уколико ученик нема потребна средства за рад (свеска, уџбеник), сматра се да није у стању да одговори на захтеве са часа и поступак је исти као у горенаведеној ситуацији (пет минуса).

зелени „смајли“	1 поен	
наранџасти*	0,5 поена	
црвени	0 поена	

0-1	1
1,5-2	2
2,5-3	3
3,5-4	4
4,5-5	5

* поени изражени у
„смајлијима“

Рад у групи:

Оцена за рад у групи иста је за све ученике у групи, осим уколико наставник није донео посебан поступак вредновања групног рада, и пише се у педагошкој свесци. Знање стечено групним радом проверава се индивидуално.

Праћење и вредновање постигнућа ученика

<p>Предмет: Биологија Разред: 7 Предметни наставник: Даница Пушковић</p>				
<p>Формативно оцењивање – редовно праћење ученичких постигнућа</p>				
<p>Самосталан рад ученика (активност на часу)</p>	<p>Самосталан рад на часу и презентовање урађених задатака: - решавање задатака у уџбенику, свесци, радној свесци, радном листићу; - усмено излагање; - увидом у рад/свеску ученика; - одговори на постављена питања - израда цртежа и мапа ума За сваки презентован задатак и тачан усмени одговор ученик добија +/- зелени „смајли“ у педагошку свеску*.</p>	5 плусева	Одличан (5)	<p>Оцена се уписује у Дневник рада у виду оцене из активности уз сагласност ученика када постигне одговарајући број плусева или на крају класификационог периода.</p>
		4 плуса	Врло добар (4)	
		3 плуса	Добар (3)	
		2 плуса	Довољан (2)	
	<p>Уколико ученик: - не решава задатке у уџбенику, радној свесци, свесци, радном листићу, - не записује оно што је на табли или што наставник истакне на часу Наставник ће неактивност ученика забелешком констатовати у Педагошкој свесци наставника (минус/црвени „смајли“). *</p>	<p>Уколико наставник 3 пута забележи овакав начин рада у Педагошкој свесци у току класификационог периода, опомиње ученика усмено и уноси писмену забелешку у дневник рада у делу Активност ученика. Ако ученик не одради све што је претходно пропустио и прикаже на следећем часу, наставник у Дневник рада уписује оцену недовољан (1) из активности уз образложење.</p>		
<p>Домаћи задатак</p>	<p>Наставник проверава реализацију домаћег задатка: - увидом у свеску, радну свеску; - прегледањем решених домаћих задатака у свесци, радној свесци и њихова решења; - усменим излагањем ученика Ученици се могу јавити као добровољци да им се прегледа домаћи. Такође, наставник може свима</p>	5 плусева	Одличан (5)	<p>Оцена се уписује у Дневник рада у виду оцене из домаћег задатка уз сагласност ученика када постигне одговарајући број плусева или на крају класификационог периода.</p>
		4 плуса	Врло добар (4)	
		3 плуса	Добар (3)	
		2 плуса	Довољан (2)	

	<p>прегледати домаће одједном или прозивати ученике да презентују решења домаћег задатка и тако вредновати рад ученика.¹</p> <p>За сваки тачно урађен домаћи задатак, ученик добија +. Уколико је ученик урадио домаћи, а није дао тачна решења, добија шансу да га исправи уз помоћ наставника.</p>			
	<p>Уколико ученик не уради домаћи задатак, наставник ће то забелешком констатовати у Педагошкој свесци наставника.</p>	<p>Уколико наставник 3 пута забележи овакав начин рада у Педагошкој свесци у току класификационог периода, опомиње ученика усмено и писмено у дневнику рада. Ако ученик не одради све претходне домаће задатке и не прикаже на наредном часу, наставник у Дневник рада уписује оцену недовољан (1) из реализације домаћег задатка уз образложење.</p>		

Сумативно оцењивање			
<p>Усмени одговор</p>	<p>Ученик ће у току школске године имати минимум две оцене из усменог одговора, минимум једну у првом полугодишту и минимум једну у другом.</p> <p>Целочасовну проверу знања усменим путем наставник најављује усмено на претходном часу.</p> <p>Наставник прозива добровољце или прозива ученике насумичним одабиром помоћу опције Именик у Дневнику рада.</p>	<p>Оцену одличан (5) добија ученик који:</p> <ul style="list-style-type: none"> - у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама - самостално изводи закључке који се заснивају на подацима - показује изузетну самосталност у раду и висок степен активности и ангажовања - лако логички повезује чињенице и појмове 	
	<p>Појединачно ученик може бити прозван да одговара усмено на часу уколико није оцењен из одређене области, без претходне</p>	<p>Оцену врлодобар (4) добија ученик који:</p> <ul style="list-style-type: none"> - у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове - решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује - показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања - самостално изводи закључке који се заснивају на подацима 	
		<p>Оцену добар (3) добија ученик који:</p> <ul style="list-style-type: none"> - у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама - већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме 	

	најаве, или му недостаје оцена из усменог одговарања.	- показује делимични степен активности и ангажовања - у довољној мери критички расуђује
	С обзиром на то да су наставне области из биологије различите по садржају и тежини, наставник ће веће области поделити у мање целине у договору са ученицима пре усменог испитивања.	Оцену довољан (2) добија ученик који: - понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује - у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима - знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену - показује мањи степен активности и ангажовања
		Оцену недовољан (1) добија ученик који: - критички не расуђује; - не изводи закључке који се заснивају на подацима; - знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене; - не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање.

Писане провере знања (контролни задаци)	Ученици и родитељи ће на почетку школске године добити распоред писаних провера који ће бити истакнут на сајту школе и на огласној табли. Наставник задржава право да коригује термин писмене провере услед реалних околности (промена у Календару рада, обустава наставе, болест...) у складу са Правилником и о томе благовремено обавести ученике. Наставник ће најкасније 5 дана пре писане провере подсетити ученике о термину одржавања писмене провере и одрадити припрему . Оцена из писане провере знања се уписује у Дневник рада најкасније осам радних дана након одржане провере. Уколико ученик није радио писану проверу знања наставник се договара о датуму израде писаног рада из исте области.	Скала оцењивања може мало да одступи (у корист ученика) од наведених процената као последица заокругљивања бодова.	
		85 – 100 %	Одличан (5)
		67 – 84 %	Врлодобар (4)
		49 – 66 %	Добар (3)
		31 – 48 %	Довољан (2)
		0 – 30 %	Недовољан (1)
		Постоји могућност корекције термина одржавања писане провере знања на писани захтев председника одељења уз образложење или њиховог разредног старешине, али благовремено , уколико се може реално остварити увидом у распореду писаних провера, а у складу са Правилником о	

	<p>Наставник задржава право да зада задатаке који нису идентични као претходни које су остали ученици већ радили. Уколико ученик не поштује договор о изради писаног рада, наставник има право да га пита усмено или писмено и то без додатне најаве и оцену одмах уписује у Дневник рада.</p>	<p>оцењивању и то је могуће урадити само једанпут у току школске године.</p>
<p>Писане провере постигнућа до 15 минута</p>	<p>Петнаестоминутним проверама се сматрају провере које трају до 15 минута (кратке провере). Кратка провера знања је свака провера краћа од 15 минута (нпр. петоминутна,... десетоминутна...).</p> <p>На краткој провери знања најчешће се налазе задаци основног и евенутално средњег нивоа постигнућа. Задаци се односе на актуелно градиво, најчешће оно што се радило претходних часова.</p> <p>С обзиром на то да су наставне области из биологије различите по садржају и тежини, наставник ће веће области поделити у мање целине пре кратке писане провере знања.</p> <p>Кратке провере првенствено служе да наставник лакше прати напредак ученика и ниво савладаности дате области, као и да се кроз те провере ученици континуираним радом боље припреме за редовне писане провере знања.</p>	<p>Ове провере се НЕ најављују и бодове из тих провера ће наставник уписивати у Педагошку свеску наставника.</p>

Реферати/ презентације	<p>Ученик ће у току школске године имати прилику да једанпут уради презентацију из понуђене области на одређену тему.</p> <p>Наставник ученику даје усмене и писане инструкције (упутство) путем мејла, Гугл учионице или у штампаном облику у вези са темом презентације, садржају, начину рада и презентовања реферата.</p> <p>Дигиталне презентације се израђују у програму Павер Поинт на основу садржаја и текста у уџбенику за договорену тему, без анимација, фајл се именује називом теме која се обрађује и додавањем иницијала имена и разреда ученика, Радови се шаљу на школски мејл наставника најкасније 24 сата пре презентовања на преглед ради евентуалне корекције у циљу квалитетнијег рада и добијања боље оцене.</p> <p>Ученици су дужни да поштују упутство и договорене термине за презентовање рада.</p> <p>Ученик/ученици усмено реферишу свој рад на часу пред наставником и другим ученицима.</p> <p>Уколико ученик без оправданог разлога не уради презентацију по претходном договору, губи право да се јави за наредну презентацију.</p> <p>Поједине теме ученици могу урадити у пару у договору са наставником.</p>	<p>Оцену одличан (5) добија ученик који самостално, без читања и освртања на белешке презентује рад, речито и добро образложено, који је испоштовао апсолутно све ставке из добијеног успутства, разумео градиво, додао у рад занимљивости за дату тему које нису наведене у уџбенику и тачно одговорио на сва питања наставника,</p>
		<p>Оцену врлодобар (4) добија ученик који самостално уз повремено читање презентује рад, који је испоштовао све из добијеног упутства, разумео градиво и тачно одговорио на већину питања наставника.</p>
		<p>Оцену добар (3) добија ученик који течно чита са унапред припремљеног материјала, који је испоштовао већину ставки из добијеног упутства и тачно одговорио на поједина питања наставника.</p>
		<p>Оцену довољан (2) добија ученик који не чита течно са унапред припремљеног материјала, који је делимично испоштовао ставке из добијеног упутства и не зна одговаре на питања наставника.</p>
		<p>Оцену недовољан (1) добија ученик који није урадио презентацију без оправданог разлога, а о томе није благовремено обавестио наставника.</p>
		<p>Оцена се уписује у Дневник рада уз образложење.</p>

Истраживачки рад	<p>Ученик ће у току школске године имати прилику да најмање једанпут уради истраживачки рад (самостално, у пару или у групи) и презентује резултате рада из понуђене области на одређену тему.</p>	<p>Оцену одличан (5) добија ученик који самостално, без читања и освртања на белешке презентује рад, речито и добро образложе градиво, који је испоштовао апсолутно све ставке из добијеног успутства и одговорио тачно на питања (85-100%) и додао у рад занимљивости за дату тему.</p>
-------------------------	--	--

<p>Наставник ученику даје усмене и писане инструкције (упутство) путем мејла, Гугл учионице или у штампаном облику, у вези са темом презентације, садржају, начину рада и презентовања.</p> <p>Ученик је дужан да поштује упутство и договорене термине за презентовање рада.</p> <p>Ученик предаје наставнику резултате рада у писаној форми (у свесци, радном листу, плакату, презентацији и др.) на преглед пре презентовања.</p> <p>Уколико ученик из оправданог разлога не уради по претходном договору, а благовремено не обавести наставника губи право на израду рада.</p>	<p>Оцену врлодобар (4) добија ученик који самостално уз повремено читање презентује рад, који је испоштовао све из добијеног упутства и одговорио тачно на већину питања (67-84%).</p>
	<p>Оцену добар (3) добија ученик који течно чита са унапред припремљеног материјала, испоштовао је већину ставки из добијеног упутства и одговорио на део питања (49-66%).</p>
	<p>Оцену довољан (2) добија ученик који чита са унапред припремљеног материјала, делимично је испоштовао ставке из добијеног упутства и одговорио на мањи део питања (31-48%).</p>
	<p>Оцену недовољан (1) добија ученик који није урадио задатак без оправданог разлога, а о томе није благовремено обавестио наставника.</p>
	<p>Оцена се уписује у Дневник рада уз образложење.</p>

<p>Практичан рад</p> <p>Ученик ће у току школске године имати прилику да једанпут самостално у пару или групи уради практичан рад (нпр. хербаријум и други вид практичног рада) у договору са наставником и да презентује резултате свог рада у одељењу.</p> <p>Наставник ученику даје усмене и писане инструкције (упутство) путем мејла, Гугл учионице или у штампаном облику, у вези са садржајем хербаријума (списак обавезних врста), начином израде и усменог презентовања.</p> <p>Ученик је дужан да поштује упутство и договорене термине за израду и презентовање рада.</p>	<p>Оцену одличан (5) добија ученик који је испоштовао апсолутно све ставке из добијеног упутства, који је додао тачне латинске називе за биљке, као и биљке ван задатог списка обавезних врста, самостално, без читања, препознаје биљке и одговора тачно на питања (85-100%),</p>
	<p>Оцену врлодобар (4) добија ученик који самостално уз повремено читање препознаје биљке, који је испоштовао све из добијеног упутства и одговорио тачно на већину питања (67-84%).</p>
	<p>Оцену добар (3) добија ученик који течно чита са унапред припремљеног хербаријума, испоштовао је већину ставки из добијеног упутства и одговорио на део питања (49-66%).</p>
	<p>Оцену довољан (2) добија ученик који чита са унапред припремљеног хербаријума, који је делимично испоштовао ставке из добијеног упутства и одговорио на мањи део питања (31-48%).</p>
	<p>Оцену недовољан (1) добија ученик који није урадио хербар без оправданог разлога, а о томе није благовремено обавестио наставника.</p>

	<p>Ученик приказује наставнику резултате рада и одговара на постављена питања увези са израђеним хербаријумом.</p> <p>Уколико ученик из оправданог разлога не изради и не презентује резултате практичног рада у задатом року даје му се прилика да то уради само на наредном часу.</p>	<p>Оцена се уписује у Дневник рада уз образложење.</p>
--	--	---

Критеријуми оцењивања за 7. разред

Наставни предмет: биологија		Разред: 7.		
Циљ: Циљ учења биологије је да ученик изучавањем живих бића у интеракцији са животном средином развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.				
НАСТАВНА ТЕМА	КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА			
1. Наслеђивање и еволуција	ДОВОЉАН (2)	ДОБАР (3)	ВРЛО ДОБАР (4)	ОДЛИЧАН (5)
	- наводи да свака ћелија у организму садржи генетички материјал - разликује ћелије прокарија и еукарија - наброји и опише делове једра - познаје појам и основну улогу хромозома - разликује наследне особине и особине које су резултат деловања средине на примерима из свакодневног живота - познаје улогу Грегора Мендела у зачетку генетике - понекад је самостлан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује - показује мањи степен активности и ангажовања.	уочава и наводи сличности и разлике између биљних и животињских ћелија - одређује везу између гена и хромозома - разликује телесне хромозоме од полних хромозома - познаје механизам настанка зигота објашњава зашто потомци личе на родитеље и њихове претке, али нису идентични са њима - објашњава начине настајања грешака у генетичком материјалу познаје да на развиће организама поред генетичког материјала утиче и средина у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама, показује делимичан степен активности и ангажовања.	објашњава појам кариотип и кариограм објашњава промене на хромозомима током ћелијске деобе и разликује појмове: хомологни хромозоми и хроматиде - објашњава грађу гена, као фактора наслеђивања - објашњава да полне ћелије настају од посебних ћелија у организму повезује фазе ћелијског циклуса са променама наследног материјала - графички приказује испољавање болести кроз рецесивне алеле - шематски приказује и објашњава наслеђивање пола код људи самостално изводи закључке који се заснивају на подацима	- у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама, логички повезује чињенице и појмове - израђује самостално модел процеса митозе и мејозе према упутству - објашњава ћелијски метаболизам - упоређује хромозоме прокарија и еукарија - сагледава разлике између митозе и мејозе и њихову улогу у развићу и размножавању вишећелијских организама - шематски приказује и објашњава три Менделова правила - аргументује везу између наследних болести и утицаја животне средине - графички приказује испољавање болести кроз рецесивне алеле - успоставља везу између наслеђивања и наследних болести.
2. Јединство грађе и функција као основа живота	ДОВОЉАН (2)	ДОБАР (3)	ВРЛО ДОБАР (4)	ОДЛИЧАН (5)
	у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима	уочава везу између симетрије, цефализације и сегментације организама - разликује критеријуме за груписање	објашњава значај изгледа тела животиња у таксономији - објашњава сличности и разлике у грађи и начину живота	- препознаје и објашњава чланковитост у биљном царству - повезује знања из биологије и математике израдом адекватних задатака - припрема и поставља оглед за узгајање инфузорија

	<p>- разликује симетрију тела животиња</p> <p>- разликује и објасни животне форме гљива</p> <p>-разликује типове стабала код васкуларних биљака</p> <p>-познаје да је ћелија најмања јединица грађе и функције свих вишећелијских организама</p> <p>- разликује начине размножавања биљака (бесполно, полно, вегетативно)</p> <p>- повезује раст биљке с клијањем семена и развојем биљних ткива</p> <p>-наводи врсте телесног покривача код животиња</p> <p>- објашњава разлике између спољашњег и унутрашњег скелета животиња - да наведе и објасни грађу нервног система код различитих група животиња -наводи начине пријема и реаговања животиња на дражи из спољашње средине - познаје значај процеса исхране у обезбеђивању енергије за све животне процесе - да објасни основне улоге крви - наводи органе за излучивање код човека и разуме њихову основну улогу -разликује бесполно и полно размножавање животиња</p>	<p>једноћелијских протиста</p> <p>-разуме значај гљива за природу и човека - да објасни рад стоминог апарата - уочава сличности и разлике између биљних ткива, -да нацрта и обележи попречни пресек листа -објашњава начине размножавања биљака без семена - биљака са семеном - наводи примере покрета биљака - објашњава састав телесног покривача код животиња - упоређује типове скелета код бескичмењака и кичмењака - објашњава начине пријема и реаговања животиња на дражи из спољашње средине -упоређује грађу и функцију различитих чула животиња</p> <p>- објашњава грађу нервног система код различитих група животиња - уочава разлике у начину исхране и грађи система органа за варење код животиња</p> <p>- објасни значај процеса дисања у обезбеђивању енергије за све животне процесе</p> <p>- уме да објасни и шематски прикаже отворен и затворен крвни систем</p> <p>- наводи грађу и функцију система органа за излучивање код</p>	<p>једноћелијских протиста</p> <p>-уочава повезаност алге и гљиве у форми лишaja</p> <p>-уме да објасни повезаност грађе и функције биљних органа - описује прилагођености биљака за боље расејавање семена</p> <p>- разуме значај пупољака за развој биљке</p> <p>- повеже грађу и улогу рожних творевина</p> <p>- објашњава састав костију кичмењака</p> <p>- наводи особине и типове мишића код одређених група животиња</p> <p>- упоређује грађу и функцију различитих чула животиња</p> <p>- објасни грађу и функцију нервне ћелије и нервне ткива</p> <p>-уочава разлику у начину дисања и у грађи система органа за дисање код животиња - упоређује грађу и улогу крвних ћелија</p> <p>-објашњава процес стварања мокраће - наводи начине размножавања код бескичмењака и кичмењака, - самостално изводи закључке који се заснивају на подацима</p>	<p>- одреди положај гљива и лишaja на дрвету живота -шематски приказује и објашњава значај исхране, дисања и излучивања код биљака - упоређује животне циклусе различитих група биљака</p> <p>-упоређује грађу и функцију творних и трајних ткива</p> <p>-упоређује телесне омотаче и њихове улоге код различитих група животиња</p> <p>-уочава и објашњава повезаност грађе и функције локомоторног система -да објасни на примеру рефлексну реакцију код човека</p> <p>-објашњава правила трансфузије крви у АБО систему и Rh- фактор</p> <p>- објашњава значај пречишћавања крви</p> <p>- разликује и упоређује начине размножавања код бескичмењака и кичмењака</p> <p>- у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама, логички повезује чињенице и појмове.</p>
--	---	---	--	--

		бескичмењака и кичмењака - објашњава разлику између спољашњег и унутрашњег оплођења, у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама, показује делимичан степен активности и ангажовања		
	ДОВОЉАН (2)	ДОБАР (3)	ВРЛО ДОБАР (4)	ОДЛИЧАН (5)
3. Порекло и разноврсност живота	<p>Познаје појмове о постанку и еволуцији живота на планети;</p> <p>–познаје класификацију организама и дрво живота;</p> <p>-Наводи особине живих бића.</p> <p>-да уочава везе међу организмима(дрво живота).</p> <p>-Дефинише појам врсте и именује систематске категорије.</p> <p>-Разврстава жива бића у одређене категорије по сличностима и разликама.</p> <p>у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима</p>	<p>да уочи разлике између живих бића; уочава значај биномне номенклатуре Карл Линеа</p> <p>–да објасни значај еволуције за живот на планети;</p> <p>–црта и препознаје основне одлике домена живог света;</p> <p>Познаје хијерархију класификационих категорија и примењује једноставне кључеве за идентификацију живог света.</p> <p>Користи доказе еволуције,постојање и настанак фосила,претке човека.</p> <p>повезује адаптације одређених група организама са начином живота,условима средине и животном формом. Уочава разлике између развоја вишећеличности код биљака,гљива и животиња. у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама, показује делимичан степен активности и ангажовања</p>	<p>- врши анализу основних корака у еволуцији живота на земљи;</p> <p>–зна да изведе једноставније огледе; користи микроскоп за посматрање грађе гљива, биљних и животињских ткива; разврста организме према задатим критеријумима применом дихотомих кључева;</p> <p>повеже принципе систематике са филогенијом и еволуцијом на основу данашњих и изумрлих врста – фосила; одређује припадност врсте одређеним таксономским категоријама, самостално изводи закључке који се заснивају на подацима</p>	<p>- у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама, логички повезује чињенице и појмове</p> <p>на интернету истражи и представи значај фосила,настанак хетеротрофних организама,симбиозе,настанак живота на планети земљи;</p> <p>–да направи временску ленту и да графички прикаже дрво живота;</p> <p>–предлаже интересантне пројекте у вези порекла и разноврсности живота; одреди положај организма на дрвету живота на основу прикупљених и анализираних информација о његовој грађи;</p> <p>упореди организме на различитим позицијама на „дрвету живота“ према начину на који обављају животне процесе; разликује појмове конвергенције и дивергенције, објашњава разлику између филогенетског стабла и дрвета живота</p>

	ДОВОЉАН (2)	ДОБАР (3)	ВРЛО ДОБАР (4)	ОДЛИЧАН (5)
4. Живот у екосистему	<p>дефинише основне еколошке појмове (животна средина, станиште, животна заједница, популација, еколошка ниша, екосистем, биодиверзитет, биосфера). – препознаје представнике екосистема у непосредном окружењу и одговорно се односи према њима. - дефинише биодиверзитет. Препознаје утицаје људског деловања на животну средину, основне мере заштите животне средине понекад је самостлан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује показује мањи степен активности и ангажовања</p>	<p>познаје значење основних еколошких појмова (животна средина, станиште, животна заједница, популација, еколошка ниша, екосистем, биодиверзитет, биосфера). – Описује значај биодиверзитета и властите одговорности за његову заштиту. Познаје значај мера заштите животне средине из аспекта одрживог развоја. објашњава основне односе међу члановима екосистема. описује типичне екосистеме у Србији. у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама, показује делимичан степен активности и ангажовања</p>	<p>Описује основне односе међу члановима екосистема и објашњава како делови екосистема утичу једни на друге. Увиђа значај циклуса кружења елемената у екосистему. Разликује типичне екосистеме и њихове најважније представнике у Србији (биодиверзитет Србије). Успоставља везу између узрока и последица штетног дејства загађујућих супстанци на живи свет и животну средину, самостално изводи закључке који се заснивају на подацима</p>	<p>Процењује значај мера заштите, очувања и унапређивањ аживотне средине и познаје како може да их примени. Повезује распоред биома на Земљи с чиниоцима који га одређују. објашњава значај примене принципа одрживог развоја у свакодневном животу. има развијену еколошку свест и утиче на развој еколошке свести других ученика; предлаже акције рециклаже и предводи их; истражи на интернету о рециклажи и презентује пред одељењем; предложи акције заштите биодиверзитета и учествује у њима; користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата; табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке;</p>
5. Човек и здравље	<p>Описује основну грађу вируса, именује обољења која изазивају вируси, познаје појам имунитет, да наведе болести зависности и последице истих; - именује и одређује положај органа човека и описује њихове улоге. познаје биолошки смисао Адолесценције - идентификује елементе здравог начина живота и у односу на њих процењује сопствене животне навике и избегава ризична понашања - објашњава значај уравнотежене и разноврсне исхране за очување здравља</p>	<p>Предлаже мере заштите од вирусних инфекција, описује начине размножавања вируса Разликује типове имунитета на примерима, идентификује поремећаје исхране на основу типичних симптома (гојазност, анорексија, булимична); - наводи основна правила чувања намирница - планира време за рад, одмор и рекреацију - познаје разлику између пубертета и адолесценције доведе у везу измењено понашање људи са коришћењем психоактивних супстанци</p>	<p>Анализира грађу вируса, описује болести које вируси изазивају, описује типове имунитета, анализира јеловник са становишта правилне исхране, учествује и предлаже пројекте у вези болести зависности и последица; - анализира повреде и примену самопомоћи - потражи помоћ лекара; - примени поступке збрињавања лакших облика крварења, - самостално изводи закључке који се заснивају на подацима</p>	<p>- објашњава механизме и поремећаје везане за обољења и истиче значај примена мера превенције; - тумачи улогу друштва у подстицању појединца за коришћење психоактивних супстанци; - детаљно анализира последице болести зависности; - демонстрира примену опреме за прву помоћ на себи; - предлаже пројекте у вези са значајним медицинским датумима у свету и код нас; расправља о различитости међу људима са аспекта генетичке варијабилности, толеранције и прихватања различитости; користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата.</p>

Критеријуми оцењивања из предмета Биологија (8. разред)

У настави оријентисаној ка достизању исхода прате се и вреднују процес наставе и учења, постигнућа ученика (продукти учења) и сопствени рад. Наставник треба континуирано да прати напредак ученика, који се огледа у начину на који ученици партиципирају, како прикупљају податке, како аргументују, евалуирају, документују итд.

Да би вредновање било објективно и у функцији учења, потребно је ускладити нивое исхода и начине оцењивања,

Ниво исхода	Одговарајући начин оцењивања
Памћење (навести, препознати, идентификовати...)	Објективни тестови са допуњавањем кратких одговора, задаци са означавањем, задаци вишеструког избора, спаривање појмова.
Разумевање (навести пример, упоредити, објаснити, препричати...)	Дискусија на часу, мапе појмова, проблемски задаци, есеји.
Примена (употребити, спровести, демонстрирати...)	Лабораторијске вежбе, проблемски задаци, симулације.
Анализирање (систематизовати, приписати, разликовати...)	Дебате, истраживачки радови, есеји, студије случаја, решавање проблема.
Евалуирање (проценити, критиковати, проверити...)	Дневници рада ученика, студије случаја, критички прикази, проблемски задаци.
Креирање (поставити хипотезу, конструисати, планирати...)	Експерименти, истраживачки пројекти.

као и оцењивање са његовом сврхом:

Сврха оцењивања	Могућа средства оцењивања
Оцењивање наученог (сумативно)	Тестови, вежбе, извештаји, усмено испитивање, есеји, пројекти.
Оцењивање за учење (формативно)	Посматрање, контролне вежбе, дневници рада ученика, самоевалуација, вршњачко оцењивање, практичне вежбе.

За сумативно оцењивање знања и вештина научног истраживања ученици би требало да решавају задатке који садрже неке аспекте истраживачког рада, да садрже новине тако да ученици могу да примене стечена знања и вештине, а не само да се присете информација и процедура које су запамтили, да садрже захтеве за предвиђањем, планирањем, реализацијом неког истраживања и интерпретацијом задатих података. У вредновању наученог, поред усменог испитивања, најчешће се користе тестови знања.

У формативном вредновању наставник би требало да промовише групни дијалог, користи питања да би генерисао податке из ђачких идеја, али и да помогне развој ђачких идеја, даје ученицима повратне информације, а повратне информације добијене од ученика користи да прилагоди подучавање, охрабрује ученике да оцењују квалитет свог рада. Избор инструмента за формативно вредновање зависи од врсте активности која се вреднује. Када је у питању нпр. практичан рад (тимски рад, пројектна настава, теренска настава и слично), може се применити чек листа у којој су приказани нивои

постигнућа ученика са показатељима испуњености, а наставник треба да означи показатељ који одговара понашању ученика.

У процесу оцењивања добро је користити портфолио (збирка докумената и евиденција о процесу и продуктима рада ученика, уз коментаре и препоруке) као извор података и показатеља о напредовању ученика. Предности коришћења портфолија су вишеструке: омогућава континуирано и систематско праћење напредовања, подстиче развој ученика, представља увид у праћење различитих аспеката учења и развоја, представља подршку у оспособљавању ученика за самопроцену, пружа прецизнији и поузданији увид у различите области постигнућа (јаке и слабе стране) ученика.

Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење. Ако наставник са ученицима договори показатеље на основу којих сви могу да прате напредак у учењу, а који су у складу са *Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању*, ученици се уче да размишљају о квалитету свог рада и о томе шта треба да предузму да би свој рад унапредили. Оцењивање тако постаје инструмент за напредовање у учењу. На основу резултата праћења и вредновања, заједно са ученицима треба планирати процес учења и бирати погодне стратегије учења.

Важно је да наставник континуирано прати и вреднује, осим постигнућа ученика и процес наставе и учења, себе и сопствени рад. Све што се покаже добрим и корисним наставник ће користити и даље у својој наставној пракси, а све што се покаже као недовољно ефикасно требало би унапредити.

Критеријуми оцењивања дефинисани су у складу са Законом о основама система образовања и васпитања и Правилником о оцењивању у основној школи и односе се на:

У складу са *Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању* за предмет биологија сачињени су критеријуми оцењивања и вредновања постигнућа ученика. Оцењивање (формативно и сумативно) ученика одвија се **континуирано** током трајања школске године.

Ученик у току школске године може добити оцене на основу:

- писмене провере знања (контролни задаци, тестови)
- усмене провере знања,
- активности на часу,
- израде практичних радова,
- израде презентација, паноа, реферата,
- писања есеја на задату тему,
- петнаестоминутне (кратке) писмене провере знања,
- активности везане за припреме и учешће на такмичењима и школским манифестацијама (фестивалима),
- повезивања теоријских знања са практичним радом и свакодневним животом.

Активност, ангажованост и постигнути ниво знања ученика вреднују се на сваком часу.

Ученик који потпуно самостално остварује циљеве и задатке основног и средњег нивоа, као и захтеве напредног нивоа при чему је врло мотивисан у свом раду оцењује се оценом **одличан (5)**.

Ученик који самостално савладава захтеве основног и средњег нивоа, као и део захтева напредног нивоа и мотивисан је у свом раду оцењује се оценом **врло добар (4)**.

Ученик који самостално савладава захтеве основног нивоа, као и већи део задатака средњег нивоа и просечно је ангажован у свом раду оцењује се оценом **добар (3)**.

Ученик који тек уз помоћ наставника савладава захтеве основног нивоа и просечно је ангажован и мотивисан у свом раду оцењује се оценом **довољан (2)**.

Ученик који ни уз помоћ наставника не савладава захтеве основног нивоа и није ангажован и мотивисан у свом раду оцењује се оценом **недовољан (1)**.

Писмене провере знања:

Писмене провере дуже од 30 минута (контролни задатаци и тестови знања) служе за проверу савладаности садржаја тематске целине. Уколико на писменој провери утврди да је ученик на било који начин и у било којој мери преписао (плагирао) туђ рад, наставник је дужан да укаже на изворе одакле је рад преписан. Задатак се може сматрати преписаним иако наставник није утврдио да се преписивање десило употребом недозвољених средстава уколико наставник нађе два (или више) иста задатка код различитих ученика, како садржински или по сличним грешкама, сматраће се да ученици нису написали задатак без обзира ко је од кога преписао и задатак се за те ученике понавља након чега се формира коначна оцена из писмене провере.

Све писане провере знања треба писати хемијском оловком, писаним словима, читко и уредно.

Оцена је јавна и саопштава се ученику одмах по добијању, са образложењем. Образложење оцене садржи препоруку које активности ученик треба да предузме у даљем раду.

Бројчани критеријум који важи за тестове или за друге врсте бодовних задатака:

85% - 100% = 5

67 – 84 % = 4

49% - 66% = 3

31% - 48% = 2

0 – 30 % = 1

Ученицима којима недостаје **један поен** за вишу оцену, пружиће се могућност да добију вишу оцену након додатне процене рада од стране наставника, а у договору са учеником и то једном у току школске године из ратлога што процена тежине задатака може бити флексибилна, чиме би се ученици мотивсали да успешније раде.

Усмене провере знања

Оцењивање се врши континуирано, на сваком часу. Ученици чије знање наставник проверава на часу усменим путем бирају се методом случајног одабира, према жељама ученика да тог дана одговарају усменим путем, или у договору са наставником.

Учеников успех на усменим проверама знања вреднује се на следећи начин, а у складу са Правилником о оцењивању у основној школи:

Одличан (5)

Ученик на постављена питања одговара самостално, и показује висок ниво познавања градива, одговара на потпитања наставника без помоћи наставника и самостално повезује знања уводећи и појмове и појаве које се тичу других предмета, или на начин који показује висок степен развијености међупредметних компетенција. Успешно решава задатке на свим нивоима постигнућа (почев од препознавања градива до примене наученог на новим примерима). Успешно актуализује своја знања и повезује их са стварним примерима из живота.

Врлодобар (4)

Ученик самостално одговара на питања, уз минималну помоћ и погрешке, добро познаје појмове који се тичу градива, не лута по теми постављаног питања, самостално одговара на потпитања која даје наставник, или уз малу помоћ наставника. Успешно решава задатке на свим нивоима постигнућа, уз малу помоћ наставника.

Добар (3)

Ученик познаје градиво, уме да препозна појмове који се тичу градива и да их репродукује, уз помоћ наставника уме да одговори на потпитања, али често греша. Не открива узрочно-последичне везе и не може самостално закључивати о њима. Одговара на питања основног нивоа и задатке које је наставник већ давао на часу. Показује занимање и труди се, упркос свему.

Довољан (2)

Ученик може набројати, именовати или уз помоћ наставника дефинисати само основне појмове,

стално га треба подсећати и усмеравати у одговорима наводити на тачна решења и уз помоћ наставника је у стању да реши задатке основног нивоа. Отежано повезује дате чињенице и често грешу у примени знања.

Недовољан (1)

Ученик није савладао основне појмове које садржи тема коју одговара, не показује интересовање да уз помоћ наставника пронађе одговоре, на постављена питања одговара са „не знам“ и „дајте ми један“, не жели усмено да одговара кад на њега дође ред или када га наставник позове да одговара.

Писане провере постигнућа до 15 минута

Петнаестоминутним проверама се сматрају провере које трају до 15 минута (кратке провере) и није их потребно најављивати. Кратка провера знања је свака провера краћа од 15 минута (нпр. петоминутна, ... десетоминутна...). На краткој провери знања најчешће се налазе задаци основног и евенутално средњег нивоа постигнућа. Задаци се односе на актуелно градиво, најчешће оно што се радило претходних часова. С обзиром на то да су наставне области из биологије различите по садржају и тежини, наставник ће веће области поделити у мање целине **пре кратке писане провере знања**. Кратке писмене провере знања могу се најавити и реализовати у договору са ученицима (када су ученици најмање оптерећени). Петнаестоминутне провере садрже најчешће 10-15 питања где доминирају питања типа: тачно-нетачно, заокружи тачан одговор, повежи појмове и допуни реченицу (једном или две речи). Кратке писане провере у трајању 5-10 минута могу да садрже 3-5 питања или више (највише седам) која захтевају врло кратак одговор. Свако питање носи по један бод, а са начином вредновања ученици су увек унапред упознати. провере оцена се уноси у педагошку свеску након увида ученика у свој тест и образложења оцено.

Оцена са писмених провера до 15 минута може се узети у обзир при закључивању оцено.

Формативно оцењивање

На основу података прикупљених формативним оцењивањем могу се извести оцено које се уносе у електронски дневник. Под подацима се подразумевају подаци о знањима, вештинама, ангажовању, самосталности и одговорности према раду, а у складу са школским програмом предмета. Сумативна оцена уносиће се након пет формативних оцена убележених у педагошку евиденцију наставника и електронски дневник, по следећем правилу:

Домаћи задаци и посебни (индивидуални) задаци:

- Наставник води евиденцију о домаћим задацима и индивидуалним задацима које је дао ученику.
- Домаћи задаци (истраживачки задаци, есеји...) читају се на часу, коментаришу и могу се вредновати, оцена се уноси у педагошку свеску и есДневник.
- Пет написаних домаћих задатка (пет плусева/зелених „смајлија“) вреднују се оценом одличан (5) која се уноси у педагошку и у есДневник.
- Пет ненаписаних домаћих задатака (пет минуса/црвених „смајлија“) вреднују се оценом недовољан (1) која се уноси у педагошку свеску наставника што подразумева и уношење оцено недовољан (1) у есДневник.
- Уколико ученик није понео домаћи задатак на час (није донео свеску, радну свеску, презентацију, плакат, пано или нешто друго), сматра се да га није урадио.
- Уколико наставник утврди да је домаћи задатак половично урађен добија +/- (наранџасти „смајли“).
- Уколико ученик покаже на следећем часу уредно написан домаћи задатак, наставник то бележи у своју педагошку свеску. Минус (црвени „смајли“) може бити поправљен искључиво на следећем часу на наранџасти „смајли“ наиницијативу ученика у супротном, минус, остаје.
- Уколико ученик нема потребна средства за рад (свеска, уџбеник), сматра се да није у стању да одговори на захтеве са часа и поступак је исти као у горенаведеној ситуацији (пет минуса).

зелени „смајли“	1 поен	
наранџасти*	0,5 поена	
црвени	0 поена	

0-1	1
1,5-2	2
2,5-3	3
3,5-4	4
4,5-5	5

* поени изражени у
„смајлијима“

Рад у групи:

Оцена за рад у групи иста је за све ученике у групи, осим уколико наставник није донео посебан поступак вредновања групног рада, и пише се у педагошкој свесци. Знање стечено групним радом проверава се индивидуално.

Праћење и вредновање постигнућа ученика

<p>Предмет: Биологија Разред: 8 Предметни наставник: Даница Пушковић</p>				
<p>Формативно оцењивање – редовно праћење ученичких постигнућа</p>				
<p>Самостална рад ученика (активност на часу)</p>	<p>Самосталан рад на часу и презентовање урађених задатака: - решавање задатака у уџбенику, свесци, радној свесци, радном листићу; - усмено излагање; - увидом у рад/свеску ученика; - одговори на постављена питања - израда цртежа и мапа ума За сваки презентован задатак и тачан усмени одговор ученик добија +/- зелени „смајли“ у педагошку свеску*.</p>	5 плусева	Одличан (5)	<p>Оцена се уписује у Дневник рада у виду оцене из активности уз сагласност ученика када постигне одговарајући број плусева или на крају класификационог периода.</p>
		4 плуса	Врло добар (4)	
		3 плуса	Добар (3)	
		2 плуса	Довољан (2)	
	<p>Уколико ученик: - не решава задатке у уџбенику, радној свесци, свесци, радном листићу, - не записује оно што је на табли или што наставник истакне на часу Наставник ће неактивност ученика забелешком констатовати у Педагошкој свесци наставника (минус/црвени „смајли“). *</p>	<p>Уколико наставник 3 пута забележи овакав начин рада у Педагошкој свесци у току класификационог периода, опомиње ученика усмено и уноси писмену забелешку у дневник рада у делу Активност ученика. Ако ученик не одради све што је претходно пропустио и прикаже на следећем часу, наставник у Дневник рада уписује оцену недовољан (1) из активности уз образложење.</p>		
<p>Домаћи задатак</p>	<p>Наставник проверава реализацију домаћег задатка: - увидом у свеску, радну свеску; - прегледањем решених домаћих задатака у свесци, радној свесци и њихова решења; - усменим излагањем ученика</p>	5 плусева	Одличан (5)	<p>Оцена се уписује у Дневник рада у виду оцене из домаћег задатка уз сагласност ученика када постигне одговарајући број плусева или на крају класификационог периода.</p>
		4 плуса	Врло добар (4)	

	Ученици се могу јавити као добровољци да им се прегледа домаћи. Такође, наставник може свима прегледати домаће одједном или прозивати ученике да презентују решења домаћег задатка и тако вредновати рад ученика. ¹ За сваки тачно урађен домаћи задатак, ученик добија +. Уколико је ученик урадио домаћи, а није дао тачна решења, добија шансу да га исправи уз помоћ наставника.	3 плуса	Добар (3)	
		2 плуса	Довољан (2)	
	Уколико ученик не уради домаћи задатак, наставник ће то забелешком констатовати у Педагошкој свесци наставника.	Уколико наставник 3 пута забележи овакав начин рада у Педагошкој свесци у току класификационог периода, опомиње ученика усмено и писмено у дневнику рада . Ако ученик не одради све претходне домаће задатке и не прикаже на наредном часу, наставник у Дневник рада уписује оцену недовољан (1) из реализације домаћег задатка уз образложење.		

Сумативно оцењивање			
Усмени одговор	Ученик ће у току школске године имати минимум две оцене из усменог одговора, минимум једну у првом полугодишту и минимум једну у другом. Целочасовну проверу знања усменим путем наставник најављује усмено на претходном часу. Наставник прозива добровољце или прозива ученике насумичним одабиром помоћу опције Именик у Дневнику рада.	Оцену одличан (5) добија ученик који: - у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама - самостално изводи закључке који се заснивају на подацима - показује изузетну самосталност у раду и висок степен активности и ангажовања - лако логички повезује чињенице и појмове	
		Оцену врлодобар (4) добија ученик који: - у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове - решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује - показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања - самостално изводи закључке који се заснивају на подацима	
		Оцену добар (3) добија ученик који:	

	<p>Појединачно ученик може бити прозван да одговара усмено на часу уколико није оцењен из одређене области, без претходне најаве, или му недостаје оцена из усменог одговарања.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама - већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме - показује делимични степен активности и ангажовања - у довољној мери критички расуђује
	<p>С обзиром на то да су наставне области из биологије различите по садржају и тежини, наставник ће веће области поделити у мање целине у договору са ученицима пре усменог испитивања.</p>	<p>Оцену довољан (2) добија ученик који:</p> <ul style="list-style-type: none"> - понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује - у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима - знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену - показује мањи степен активности и ангажовања
		<p>Оцену недовољан (1) добија ученик који:</p> <ul style="list-style-type: none"> - критички не расуђује; - не изводи закључке који се заснивају на подацима; - знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене; - не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање.

<p>Писане провере знања (контролни задаци)</p>	<p>Ученици и родитељи ће на почетку школске године добити распоред писаних провера који ће бити истакнут на сајту школе и на огласној табли. Наставник задржава право да коригује термин писмене провере услед реалних околности (промена у Календару рада, обустава наставе, болест...) у складу са Правилником и о томе благовремено обавести ученике. Наставник ће најкасније 5 дана пре писане провере подсетити ученике о термину одржавања писмене провере и одрадити припрему. Оцена из писане провере знања се уписује у Дневник рада најкасније осам радних дана након одржане провере.</p>	<p>Скала оцењивања може мало да одступи (у корист ученика) од наведених процената као последица заокругљивања бодова.</p>	
		85 – 100 %	Одличан (5)
		67 – 84 %	Врлодобар (4)
		49 – 66 %	Добар (3)
		31 – 48 %	Довољан (2)
		0 – 30 %	Недовољан (1)

	<p>Уколико ученик није радио писану проверу знања наставник се договара о датуму израде писаног рада из исте области.</p> <p>Наставник задржава право да зада задатаке који нису идентични као претходни које су остали ученици већ радили. Уколико ученик не поштује договор о изради писаног рада, наставник има право да га пита усмено или писмено и то без додатне најаве и оцену одмах уписује у Дневник рада.</p>	<p>Постоји могућност корекције термина одржавања писане провере знања на писани захтев председника одељења уз образложење или њиховог разредног старешине, али благовремено, уколико се може реално остварити увидом у распореду писаних провера, а у складу са Правилником о оцењивању и то је могуће урадити само једанпут у току школске године.</p>
<p>Писане провере постигнућа до 15 минута</p>	<p>Петнаестоминутним проверама се сматрају провере које трају до 15 минута (кратке провере). Кратка провера знања је свака провера краћа од 15 минута (нпр. петоминутна,... десетоминутна...).</p> <p>На краткој провери знања најчешће се налазе задаци основног и евенутално средњег нивоа постигнућа. Задаци се односе на актуелно градиво, најчешће оно што се радило претходних часова.</p> <p>С обзиром на то да су наставне области из биологије различите по садржају и тежини, наставник ће веће области поделити у мање целине пре кратке писане провере знања.</p> <p>Кратке провере првенствено служе да наставник лакше прати напредак ученика и ниво савладаности дате области, као и да се кроз те провере ученици континуираним радом боље припреме за редовне писане провере знања.</p>	<p>Ове провере се НЕ најављују и бодове из тих провера ће наставник уписивати у Педагошку свеску наставника.</p>

Реферати/ презентаци је	<p>Ученик ће у току школске године имати прилику да једанпут уради презентацију из понуђене области на одређену тему.</p> <p>Наставник ученику даје усмене и писане инструкције (упутство) путем мејла, Гугл учионице или у штампаном облику у вези са темом презентације, садржају, начину рада и презентовања реферата.</p> <p>Дигиталне презентације се израђују у програму Павер Поинт на основу садржаја и текста у уџбенику за договорену тему, без анимација, фајл се именује називом теме која се обрађује и додавањем иницијала имена и разреда ученика,</p> <p>Радови се шаљу на школски мејл наставника најкасније 24 сата пре презентовања на преглед ради евентуалне корекције у циљу квалитетнијег рада и добијања боље оцене.</p> <p>Ученици су дужни да поштују упутство и договорене термине за презентовање рада.</p> <p>Ученик/ученици усмено реферишу свој рад на часу пред наставником и другим ученицима.</p> <p>Уколико ученик без оправданог разлога не уради презентацију по претходном договору, губи право да се јави за наредну презентацију.</p> <p>Поједине теме ученици могу урадити у пару у договору са наставником.</p>	<p>Оцену одличан (5) добија ученик који самостално, без читања и освртања на белешке презентује рад, речито и добро образложено, који је испоштовао апсолутно све ставке из добијеног успутства, разумео градиво, додао у рад занимљивости за дату тему које нису наведене у уџбенику и тачно одговорио на сва питања наставника,</p>
		<p>Оцену врлодобар (4) добија ученик који самостално уз повремено читање презентује рад, који је испоштовао све из добијеног упутства, разумео градиво и тачно одговорио на већину питања наставника.</p>
		<p>Оцену добар (3) добија ученик који течно чита са унапред припремљеног материјала, који је испоштовао већину ставки из добијеног упутства и тачно одговорио на поједина питања наставника.</p>
		<p>Оцену довољан (2) добија ученик који не чита течно са унапред припремљеног материјала, који је делимично испоштовао ставке из добијеног упутства и не зна одговаре на питања наставника.</p>
		<p>Оцену недовољан (1) добија ученик који није урадио презентацију без оправданог разлога, а о томе није благовремено обавестио наставника.</p>
		<p>Оцена се уписује у Дневник рада уз образложење.</p>
Истраживачки рад	<p>Ученик ће у току школске године имати прилику да најмање једанпут уради истраживачки рад (самостално, у пару или у групи) и презентује резултате рада из понуђене области на одређену тему.</p>	<p>Оцену одличан (5) добија ученик који самостално, без читања и освртања на белешке презентује рад, речито и добро образложе градиво, који је испоштовао апсолутно све ставке из добијеног успутства и одговорио тачно на питања (85-100%) и додао у рад занимљивости за дату тему.</p>

	<p>Наставник ученику даје усмене и писане инструкције (упутство) путем мејла, Гугл учионице или у штампаном облику, у вези са темом презентације, садржају, начину рада и презентовања.</p> <p>Ученик је дужан да поштује упутство и договорене термине за презентовање рада.</p> <p>Ученик предаје наставнику резултате рада у писаној форми (у свесци, радном листу, плакату, презентацији и др.) на преглед пре презентовања.</p> <p>Уколико ученик из оправданог разлога не уради по претходном договору, а благовремено не обавести наставника губи право на израду рада.</p>	<p>Оцену врлодобар (4) добија ученик који самостално уз повремено читање презентује рад, који је испоштовао све из добијеног упутства и одговорио тачно на већину питања (67-84%).</p>
		<p>Оцену добар (3) добија ученик који течно чита са унапред припремљеног материјала, испоштовао је већину ставки из добијеног упутства и одговорио на део питања (49-66%).</p>
		<p>Оцену довољан (2) добија ученик који чита са унапред припремљеног материјала, делимично је испоштовао ставке из добијеног упутства и одговорио на мањи део питања (31-48%).</p>
		<p>Оцену недовољан (1) добија ученик који није урадио задатак без оправданог разлога, а о томе није благовремено обавестио наставника.</p>
		<p>Оцена се уписује у Дневник рада уз образложење.</p>

Практичан рад	<p>Ученик ће у току школске године имати прилику да једанпут самостално у пару или групи уради практичан рад (нпр. хербаријум и други вид практичног рада) у договору са наставником и да презентује резултате свог рада у одељењу.</p> <p>Наставник ученику даје усмене и писане инструкције (упутство) путем мејла, Гугл учионице или у штампаном облику, у вези са садржајем хербаријума (списак обавезних врста), начином израде и усменог презентовања.</p> <p>Ученик је дужан да поштује упутство и договорене термине за израду и презентовање рада.</p>	<p>Оцену одличан (5) добија ученик који је испоштовао апсолутно све ставке из добијеног упутства, који је додао тачне латинске називе за биљке, као и биљке ван задатог списка обавезних врста, самостално, без читања, препознаје биљке и одговора тачно на питања (85-100%),</p>
		<p>Оцену врлодобар (4) добија ученик који самостално уз повремено читање препознаје биљке, који је испоштовао све из добијеног упутства и одговорио тачно на већину питања (67-84%).</p>
		<p>Оцену добар (3) добија ученик који течно чита са унапред припремљеног хербаријума, испоштовао је већину ставки из добијеног упутства и одговорио на део питања (49-66%).</p>
		<p>Оцену довољан (2) добија ученик који чита са унапред припремљеног хербаријума, који је делимично испоштовао ставке из добијеног упутства и одговорио на мањи део питања (31-48%).</p>
		<p>Оцену недовољан (1) добија ученик који није урадио хербар без оправданог разлога, а о томе није благовремено обавестио наставника.</p>

	<p>Ученик приказује наставнику резултате рада и одговара на постављена питања увези са израђеним хербаријумом.</p> <p>Уколико ученик из оправданог разлога не изради и не презентује резултате практичног рада у задатом року даје му се прилика да то уради само на наредном часу.</p>	<p>Оцена се уписује у Дневник рада уз образложење.</p>
--	--	---

Критеријуми оцењивања за 8. разред

Наставни предмет: биологија		Разред: 8.		
<p>Циљ: Циљ учења биологије је да ученик изучавањем живих бића у интеракцији са животном средином развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.</p>				
НАСТАВНЕ ТЕМЕ	КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА			
	ДОВОЉАН (2)	ДОБАР (3)	ВРЛО ДОБАР (4)	ОДЛИЧАН (5)
<p>1. ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА</p>	<p>Препознаје основну грађу ћелије (ћелијска мембрана, цитоплазма, једро, митохондрије) и процесе који се у њој одвијају (дисање, исхрана, деоба ћелије) Наводи нивое организације организама (ћелија, ткиво, орган, систем органа, организам) Описује основну спољашњу и унутрашњу грађу методских одабраних представника живих бића Наводи основне чињенице о јединству и грађи функције методски одабраних представника живих бића</p>	<p>Наводи улогу и значај ћелијских органа (метаболизам ћелије) Повезује грађу различитих типова ћелија са њиховом улогом у организму Наводи основне чињенице о начину функционисања организама, као и сличности и разлике у обављању животних процеса (исхране, дисања, излучивања)</p>	<p>Анализира значај усаглашеног деловања више органа и органских система за нормално функционисање организма Дефинише основне чињенице о начину функционисања организма, као и сличности и разлике у обављању животних процеса (исхране, дисања, излучивања)</p>	<p>Објашњава значај метаболизма за опстанак организама Упореди начин функционисања сличних органа и органских система код различитих група организама Објашњава везу између усаглашеног функционисања и понашања организама у променљивим условима средине Користи ИКТ у страживању Показује висок степен активности и ангажовања</p>
<p>2. ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ</p>	<p>ДОВОЉАН (2)</p>	<p>ДОБАР (3)</p>	<p>ВРЛО ДОБАР (4)</p>	<p>ОДЛИЧАН (5)</p>

	<p>Дефинише основне еколошке појмове и разуме њихово значење(животна средина, станиште, животна заједница, популација, еколошка ниша, екосистем, биодиверзитет, биосфера) и познаје деловање абиотичких и биотичких чиниоца средине на жива бића</p> <p>Препознаје типичне представнике у екосистемима свог непосредног окружења и одговорно се понаша према њима</p> <p>Описује значај биодиверзитета и своју личну одговорност за заштиту биодиверзитета у непосредној околини</p> <p>Наводи утицаје људског деловања на животну средину, основне мере заштите животне средине, као и значај тих мера са аспекта одрживог развоја</p>	<p>Описује основне односе међу члановима екосистема</p> <p>Објашњава како делови екосистема утичу једни на друге</p> <p>Наводи разлике типичних екосистема у Србији и најважније врсте у њима(биодиверзитет Србије)</p>	<p>Анализира везу између узрока и последица штетног дејства загађујућих супстанци на живи свет и животну средину, посебно са аспекта одрживог развоја</p> <p>Наводи и објашњава значај циклуса кружења најважнијих елемената у екосистему и природи</p>	<p>Објашњава пренос супстанце и енергије у екосистему, као и развој и еволуцију екосистема</p> <p>Процењује значај мера заштите, очувања и унапређења животне средине</p> <p>Дефинише основне чиниоце који утичу на распоред најважнијих биома на Земљи и најважније врсте у њима</p> <p>Уочава и анализира конфликт између потребе развоја људских заједница и очувања природе и биодиверзитета и вреднује значај примене принципа одрживог развоја у свакодневном животу</p> <p>Показује изузетно висок степен активности и ангажовања</p> <p>Користи ИКТ у истраживању</p>
--	---	---	---	---

	ДОВОЉАН (2)	ДОБАР (3)	ВРЛО ДОБАР (4)	ОДЛИЧАН (5)
3. НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	<p>Дефинише постојање наследних особина и објашњава на примерима</p> <p>Наводи разлике полног и бесполог размножавања, као и значај полног размножавања за разноврсност живог света</p> <p>Описује типичне животне циклусе код организама (од настанка зигота, преко развића, зрелости, старења и смрти)</p> <p>Наводи типичне примере природне селекције(конкуренција, мимикрија, упозоравајућа обојеност, коеволуција)</p> <p>Наводи типичне примере вештачке селекције(стварање раса и сорти гајених врста)</p>	<p>Описује промене код живих бића, условљене утицајима спољашње средине</p> <p>Наводи деловање природне и вештачке селекције на примерима</p>	<p>Дефинише функцију генетичког материјала у ћелији(хромозом, ДНК, ген), као и основна правила наслеђивања</p> <p>Описује ћелијске деобе(митозу и мејозу) и наводи њихову улогу у животном циклусу вишећелијског организма</p>	<p>Објашњава разлику између полних и телесних ћелија у погледу хромозома и деоба</p> <p>Објашњава промене код организама у току животног циклуса</p> <p>Анализира правила наслеђивања на примерима(првенство но доминантно-рецесивног наслеђивања)</p> <p>Успоставља везу између природне селекције и наследне варијабилности, која доводи до еволутивних промена</p> <p>Показује висок степен активности и ангажовања</p> <p>Користи ИКТ у истраживању</p>
	ДОВОЉАН (2)	ДОБАР (3)	ВРЛО ДОБАР (4)	ОДЛИЧАН (5)

4. ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	Наводи особине живих бића(ћелијска грађа, рађање, раст и развој, дисање, исхрана, излучивање, размножавање, реакција организма на дражи, старење, смрт) Дефинише појам врсте и именује систематске	Наводи значај биолошких знања и њихову применљивост у свакодневном животу Повезује прилагођености одређене групе организама са	Примењује правила класификације и користи једноставне кључеве за препознавање организама у непосредном окружењу Тумачи доказе	Самостално изводи закључке у погледу животне форме и распрострањења одређених група организама Самостално успоставља везе међу
	катеорије Разврстава жива бића у одређене категорије по њиховим сличностима и разликама(примењује ограниченим бројем особина) Препознаје заједничко порекло и филогенетски развој живота на Земљи	начином живота и условима средине	еволуције (постојање и настанак фосила, предачке форме, укључујући и предачке форме човека.	организмима на стаблу живота у односу на време настанка(геолошка доба) Објашњава и вреднује информације о настанку и развоју живота на Земљи, као и то да напредак биолошких наука доводи до нових сазнања у тој области Показује висок степен активности и ангажовања. Користи ИКТ у истраживању.
	ДОВОЉАН (2)	ДОБАР (3)	ВРЛО ДОБАР (4)	ОДЛИЧАН (5)
5. ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	Описује основну грађу вируса, именује обољења која изазивају вируси, познаје појам имунитет, да наведе болести зависности и последице истих; -именује и одређује положај органа човека и описује њихове улоге. познаје биолошки смисао адолесценције. идентификује елементе здравог начина живота и у односу на њих да процени сопствене животне навике и избегава ризишна понашања, објашњава значај уравнотежене и разноврсне исхране за очување здравља	Предлаже мере заштите од вирусних инфекција, описује начине размножавања вируса Разликује типове имунитета на примерима, идентификује поремећаје исхране на основу типичних симптома (гојазност, анорексија, булимичја); наводи основна правила чувања намирница планира време за рад, одмор и рекреацију; познаје разлику између пубертета и адолесценције доведе у везу измењено понашање људи са коришћењем психоактивних супстанци;	Анализира грађу вируса, описује болести које вируси изазивају, описује типове имунитета, анализира јеловник са становишта правилне исхране, учествује и предлаже пројекте у вези болести зависности и последица; да анализира повреде и примену самопомоћи или да потражи помоћ лекара; примени поступке збрињавања лакших облика крварења, самостално изводи закључке који се заснивају на подацима	објашњава механизме и поремећаје везане за обољења и истиче значај примена мера превенције; тумачи улогу друштва у подстицању појединца за коришћење психоактивних супстанци; детално анализира последице болести зависности,демонстрира примену опреме за прву помоћ на себи; предлаже пројекте у вези са значајним медицинским датумима у свету и код нас; расправља о различитости међу људима са аспекта генетичке варијабилности, толеранције и прихватања различитости; користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата;

